

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

<p>Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.</p> <p>Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 30 korona, félszre 10 korona, negyedévre 5 korona.</p>	<p>Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.</p> <p>Az egyesületi tanács felügyelője alái: Főosztály és kiadókat felőle: Forster Géza az OMGE. igazgatója. Pénzügyi osztály: Hellmayer Zoltán az OMGE. szerkesztő-elnöke. Tiszteletos: Studny Barna az OMGE. elnöke.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.</p> <p>Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>
--	--	---

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közelken.

1900. április 28. d. u. 3 ó. Gazdák Biztosító Szövetkezetének alapítói közgyűlése.
1900. április 30. d. u. 4 ó. OMGE. közgazdasági szakosztályának ülése.
1900. május 2. d. u. 4 ó. Egyesületi tanács ülése.
1900. május 3. d. e. 10 ó. Díjlovgást rendező bizottság ülése.
1900. május 5. d. e. 10 és d. u. 4 ó. Az OMGE. igazgatóválasztmány, ugysis, mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó bizottságának ülése.
1900. május 6. d. e. 10 ó. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének rendkívüli nagygyűlése.

Meghívó.

A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” f. évi május hó 6-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a Köztelek nagytermében rendkívüli nagygyűlést tart.

A nagygyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyitót.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. A nagygyűlés állásfoglalása a jövő vámpolitika irányá és az új vámtarifa agrárárvámjai tárgyában.

4. A Szövetség végrehajtó-bizottságának esetleges előterjesztései.

5. A szövetségi tagoknak az alapszabályok 23. §-a értelmében a szövetségi nagygyűlés elé terjesztett javaslatai.

Gróf Dassewffy Aurél s. k.,
a Szövetség elnöke.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának, ugysis, mint a

„Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1900. évi május hó 5-én, d. e. 10 órakor, esetleg folytatatosan d. u. 4 órakor a Közelken tartandó I. ülésére.

(A részletes tárgysorozatot a „Köztelek” 33 ik számában közöltük.)

Meghívó.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” közgazdasági szakosztályának április hó 30-án, azaz hétfőn d. u. 4 órakor a Köztelek nagytermében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Balás Árpád javaslata a kivándorlások okainak tanulmányozása tárgyában.
2. Az idegen honpolgárok birtokszerezési jogosultsága. Felolvassa: dr. Baross János.
3. A vámbizottság jelentése az általános vámtarifa revíziója tárgyában. Előadó: Rubinek Gyula.

Gróf Zeleński Róbert,
a szakosztály elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosító Szövetkezetének” f. évi április hó 28-án, azaz szombaton délután 3 órakor a Köztelek nagytermében megtartandó

alapítói közgyűlésére.

Tárgyai:

1. Az alakuló közgyűlés elé terjesztendő alapszabályok megvitatása.
2. A szervezeti elnöki tisztségre három alapító kijelölése.

Gróf Dassewffy Aurél s. k.
az OMGE. elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosító Szövetkezetének” f. évi április hó 28-án d. u. 5 órakor a Köztelek nagytermében megtartandó alakuló közgyűlésére.

Az alakuló közgyűlés tárgyai:

1. A végrehajtó-bizottság elnökének jelenléte az eddig történetéről s javaslata, hogy a megalkulás határozatilag kimondassék.
2. Az alakuló közgyűlés elnökének választása.
3. Jegyzőkönyv-vezető és két jegyzőkönyv-hitelesítő kiküldése.
4. Az alapszabályok megállapítása.
5. A szövetkezet érdekében eddig eljárak működésére felmentvény megadása.
6. A szövetkezeti elnök és igazgatósági tagok választása.
7. Öt felügyelő-bizottsági tag választása.
8. Igazgatósági felhatalmazása, hogy az alapszabályokon a kereskedelmi és váltótörvényzár által, továbbá vizionbiztosító társulatok által esetleg kívánt módosításokat kezeltethesse.

Az alapítók nevében:

Gróf Zeleński Róbert s. k.,
a végrehajtó-bizottság elnöke.

Értelmelt
credeti quodlinburgi és helyföldi terakói
Sakarmány
Réparmagvakat
legelőnyösebben) szereshetünk be a:
Magyar Mezőőrgardák Provethoresénel Budapest,
K. A. Kőművelő utca 31.

Három beszéd a főrendiházban.

A napokban három olyan beszéd hangzott el a főrendiházban, amelyek mindegyike önmagában véve is méltán számot tarthatna arra, hogy vele a közvélemény behatolna foglalkozók s a legnagyobb figyelemmel előlvasa mindaz, aki a mai társadalmi és gazdaságpolitikai kérdések iránt érdeklődik. A Zselénki, Széchenyi és Mailáth grófok beszédeiben ugyólyan koncentrálvá lájkuk azokat a vezéreszméket, amelyeknek a mai társadalomra irányítólag kell hatniok, de talán, mert azok nem egy napi életre és nem pillanatnyi hatásra voltak szánva, ez az oka annak, hogy a napi sajtó orgánáinak nagyrésze nem méltatta ezeket a beszédeket értékük és jelentőségük szerint. Nélkülözök talán ezek a beszédek a politikai zamatot is és az urakodó felfogás szerint jelentőségöknek az sem vált javára, hogy az országgyűlés felsőházában mondatókat el, nem pedig az alsóházában, ahol mindenesre nagyobb súlylajr estek volna mérlegre. Mindez azonban nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy az illusztris szónokoknak a legnagyobb elismeréssel adozzunk és hogy beszédeiket e helyen is megörökítsük.

A Zselénki gróf beszéde a köz- és mezőgazdasági politika legaktualisabb kérdésével foglalkozik, még pedig reánk nézve azzal a fokozott jelentőséggel, hogy mint az OMGE. alelnöke, minden egyes felvetelt kérdésben az OMGE. s vele együtt a magyar gazdasátszadalmi törekvéseit is kifejezésre juttatja, voltaképpen tehát egy tömör agrárprogramot tükröz vissza a legidősebb kérdésében. Kijelentési ennélfogva különös érdekel bírnak egy a kormányzatra, mint a gazdasátszadalmára nézve.

Széchenyi gróf a magyar társadalmi viszonyokra vet éles tekintetet emelkedett perspektívából és nemcsak gazdaságpolitikai, hanem morális szempontból is. Örökösödési rendünket hozza vonatkozásba az urakodó társadalmi és nemzeti problémákkal és bajokkal, de beszéde nemcsak theoretikus fejtegetés, hanem egy hatalmas, élettől és vértől pezsgő koncepciója is benne van már a magyar nemzeti társadalom nevelésének és fejlesztésének.

Míg Széchenyi az egységes magyar társadalommal foglalkozik, addig Mailáth gróf inkább az alsóbb népréteget teszi vizsgálódás tárgyává s a kivándorlás tünetényét mutatja be szociális megvilágításban, mint egy nagy, nemzeti problémát és kövekezetesen nemcsak buzzalommal ápoli szímeiben, fejtegetési végén a szociális nevelés legfőbb eszközeire: a szövetekezeti intézményekre mutat rá.

Emelkedettség, éles látás s alapos készültség jellemzi ezeket a beszédeket, amelyek még sokáig időszerűek maradnak s épen azért azt hisszük, akkor járunk el a leghelyesebben, ha további

mellátásuk helyett magukat a beszédeket közzéírni lehetőleg bő kivonatokban.

Gróf Zselénki Róbert beszéde.

A Zselénki gróf beszédét, mely a jelenleg felisznen levő közgazdasági kérdések egész sorozatát helyezi megvilágításba, a következő terjedelmes kivonatban ismerjük:

A kiegészítés.

Teljesült azon kívánságunk, hogy egyidejűleg járjunk le az Ausztrálval és a többi kereskedelmileg roánk fontosabb államokkal kötött szerződésről. Nem tudom előzve hangsúlyozni azt, hogy ezzel mennyire javítottunk az Ausztrálval kötött vámcsérvetésükdön. E vivmány nélkül, melyet miniszterelnökünknek közöshetőnk, alig volnánk képesek elérni azon méltányos és mezőgazdasági termékeknek is védelmet biztosító autonóm vámtarifákat, melyeknek törvényesítése elengedhetetlen követelés nemcsak a magyar, de még az osztrák mezőgazdasági érdekeknek is.

Örösi forgalom.

Megszűnt továbbá az örösi kedvezmény. Ez szintén felette fontos kívánság volt a magyar és osztrák buzzatermelőknek, mely több évi vajadás után végre teljesült. Tekintve vére azonban azt a nagy agtációt, melyet a budapesti malmok azon nemzetgazdaságilag indokolt és méltányos intézkedés ellen indítottak, engedjek meg, méltóságos főrendek, hogy e tárgyról még egy pár szóval megemlékezzem. Ha az örösi kedvezmény abból állana, hogy a malmok idején a buzzát vámentesen behozhatnák, azon feltétel mellett, hogy azt elküldítve és meghagyozott vírd idején belül megőrítik és abból származott liszt esetleg korpának egész mennyiségét külföldi buzzából örölt liszt elvezetése alatt exportálják, ebből semmi kár nem háramlanék a magyar lisztre és a buzzatermelőkre és iparilag megkereskedelmilag egy Magyarországnak hasznát hozó művelet képezne. Ilyen kikézdési eljárás ellen semmiféle kifogást nem emelünk. Tulajdonképp azonban mielő állott az örösi kedvezmény? Budapesti malmainak vámentesen és kedvezményes fuvarj mellett behozott rozsm minőségű szorb és oláh buzzát és ennek a magyar buzzához egyszerre nagyobb mértékben való keverése által fokozatosan rontották a magyar lisztet s annak minőségét s ezzel pedig hírnevét, keresletét, értéket, terményképességét — továbbá erre használtak fel a külföldi rossz minőségű és olcsó buzzamegkeket, hogy ezeknek segélyezésével a magyar buzzának ártat a földesí fedezetlen határidő-üzlet igénybevételével lenyomják. Tehát nem apadt, mint azt nemrég elhangzott beszédben gyanítani engedte a kereskedelemügyi miniszter ur, a magyar buzza kiskertáralma, hanem apadt a budapesti malmok lisztkének sikértartalma, mert egye több sikérszázalék oláh és szerb buzzát keverték a magyar buzzához. Megengedem, hogy az ilyen műveletek átmenetileg hasznosítottak voltak a kérdésös fővárosi malmoknak, de hogy évenként millióra menő károkat okoztak az egész magyar gazdaságközegének, az bizonyos. Addig, meg Ausztráliában a buzzát az export céljára készített, addig szükségünk volt egy kivételre, dolgozói, minél hatalmasabb malomiparra, de miután már meg megszűntünk exportterületet képezni, só gyengébb termékű években buzzát már nagyobb mennyiségben is importálunk, például 1897-ben harmadfél millió méterasztálnál többe, mely bevitellel szemben egy millió méterasztálnál lisztet sem vittünk ki a vámköltségre egészen jól megjelöltünk exportáló malmok nélkül.

Ha ilyenek meg tudnák élni a gazdák és az ország rovására adott kedvezménynek nélkül, annak jobb, ha őrre nem képezek, akkor vagy alakuljanak az ére malmokká, melyek meg

állják helyüket exportálás nélkül, vagy szüntessék meg üzletüket.

Meggyőződésem szerint minden kedvezmény nélkül is prosperálhatnak budapesti malmaink, ha a megváltozott viszonyokhoz mérten szerényebben rendezik be budogéjtuk, ha kizárólag magyar buzzából örölt lisztet készítenek, ha főúlyai az osztrák-magyar fogvasztásra fektetik, csak akkor exportára külföldre, ha kedvezők a konjunktúrák és ha megszüntetik a gabonátösdén üzött játékukat.

Ezért vagyok bátor a kereskedelemügyi miniszter urhoz azon kérészt intni, sziveskedjék a budapesti malmok panaszai felett napirendre térni és ha a malmoknak szállítási kedvezményeket méltányos adni, sziveskedjék ezeket ezental is nemcsak a budapestimalmoknak juttatni, hanem a szállítási kedvezmények előnyében az egész magyar malomipart kivétel nélkül részesíteni.

Szabadraktárak.

De nemcsak az örösi kedvezmény üfött rést az amegy is letelete alacsony gabonavár-tételeinknek, hanem esetleges azokat a szorb kereskedelmi szerződésében említett szabadraktári intézmény és semmi törvényen sem alapuló gabonavám hitelezés.

Kérem tehát a kereskedelmi miniszter urat, sziveskedjék e két, az árképeződés feletle kártekonnyan ható kedvezményt színlén minél előbb megszüntetni.

Borhamisítás.

A borhamisított ellen egy elég szigorú törvény lett életbe léptetve és kezdetben meglehetősen hűvel láttunk hozzá a törvény végrehajtásához. Azonban, sajnos, a buzzogás feletle hamar lelohadt és jelenleg daczára annak, hogy tudomásom szerint még mindig nagyban létezik a borhamisítás, igen szétvitatossá fordultak az ellátéstelesek. Néhvezetők városokat, egész vidékeket, ahol egy borhamisított sem lett eddig leledezvára, holott a kövelemény szerint ezen városokban, vidékekben a borhamisítás nem szűnt meg s egyenként bő kereseti forrást képez. Ennek természetes következménye, hogy némely helyen gyors borhamisítások kezdődtek, melyek a szabályos juttányosabb lévén azt vagy olcsó, esetleg törkölybőrből, szeszből és extraktból, vagy vizből, festékből és illato. kölcsönöz anyagból készíteni.

Azt hiszem, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a borhamisítás kérdésével világgal foglalkozzunk, a hamisítottakat kutató szolgálatot életképesebbé tévén.

Termésszatisztika.

Engedje meg földmívelésügyi miniszter ur, hogy ez alkalommal nyilvánkoztassam, miszerint a legnagyobb bizalommal viselkedtem azon kimutatások iránt, melyeket a termés utáni a világtérméről közléteitől szokott és ha vannak gazdák, kik azt hiszik, hogy a miniszterium kimutatás állít tévára lettek vezetve, ezek véleményem szerint csatlódnak és jobb nyomon járának, ha a földesí papirus-buza-játékok vezetőket ostromonlak rekriminációjukkal.

Szeszkontingens.

A szeszgyártási törvény nemrég módosítva lett pedig költségvetés tárgyát elvintve Ausztriánknak átengedtt 1954 h-kontingentlét, egy, mint azt mi gazdák kutattuk, A szeszkontingentlét nem képezevén közösügvet, az 1899-ik évi törvény minden s-ából kivásható a mezőgazdasági szeszgyártás mellőzés az ipari szeszgyártás érdekében. Szerencsére e törvény annyira egyoldalúnak bizonyult, hogy nem volt fenntartható, minél folytán revizió alott van. Remélem, hogy az új törvényben dönt szerepet fog játszani a mezőgazdasági szeszgyárosok óhaja, mert a szeszgyártás egy kizárólagosan mezőgazdasági iparjag,

mely részben csak visszalendés folytán lett nagypapárosok által lefolytatva.

Tözsdekeres.

A következőképpen, melyet az alkalmalmal érinteni kívánok, a gabonaüzede, melyet, ha a gazdának szorult helyzetében komolyan segíteni akarunk, irkeltlen reformálnak kell. Már annyiszor írtam és beszéltem a gabonaüzede visszalendéséről, arról, hogy a fedezetlen határidőűket milyen alkalmas eszköz az árák süllyesztése, esetleg emelése, hogy a néma üzemszerű, a tözsde fogad a tőzsde felhagyva veszt a tözsdeire vitt pénzével lehetővé teszi azt a kereskedelmi abszurdumot, hogy egy arbitrázs, vagy fedezetlen határidőűleltet is foglalkozó gabonakereskedő, még akkor is nyerjen, ha előcsobban adja el a búzát, melyet előzőleg drágábban vett, hogy nem akarom a méltóságos főrendeknek ültetmél ezen ténynek ismétlésevel fáradszani. Csak utálni kívánok arra, hogy a fedezetlen határidőűket olyan barátai is, mint például Takácsy Sándor és Rohoczy Gedeon képviselő urak, szükségesnek tartják a gabonaüzede reformját. Takácsy Sándor ur, például arra utalván, hogy a jelenlegi tözsdecsokások szerint a papirus búzát vévő, vagyis a haussier, csak a nagyüzemű gazdaságok számára, és szemben a papirus-búzát eladóval, vagyis a badmirell, azaz az arbitrázsselel, a tözsde-bizdaságokba a következő új paragrafusnak beiktatását javasolja. A gabonát határidőre vévő részére is megadatik azon jog, (melyely az eladó már eddig is bír), hogy tetszése szerint a határidőnek akár első napján is a kööltő fedezet felmondassa, vagy, az eladó részéről az eladó jogostól volt az első felmondási naptól számított öt nap alatt az átvételt vagy a lebonyolítást követelni, úgy jogostiva legyen a vévő is, akár már első felmondási naptól számított öt nap alatt a szállítást követelni, vagy magát az eladó terhére fedezni. Rohoczy Gedeon ur pedig azt kéri, hogy csak magyar tulajdonú legyen szállítást a fedezetlen határidőűket kiegészítő lebonyolítások. Továbbá arra is akarok reformálni, hogy nemcsak ilyen parciális reformtervezéseket találjunk. Mult év tavaszán a délmagyarországi kereskedők, malomtulajdonosok és szeszermelők egy értekezletet tartottak, melyből kifolyólag egy a Neumann-tetvések czég által aláírt memorandum lett a kereskedelemügyi miniszter urnak bonyulva, mely oda konkludál: először, hogy a differenciálnak alapuló határidőűleltetlisségek, hogy tehát az eladott tárgy természetben szállítani, a vévő pedig azt természetesen átvenni tartozzék; másodsor, hogy az usance minőség megszüntetése mellett azadó-vélet tárgyat csak fix gabonaminőségűek képezhesék, még pedig a származási vidék, továbbá a fajta minőségétől függően, ilyen alapon let a szintén reformált a berini tözsde. Ez alkalmalmal legyen szabad azt is említenem, hogy nem igaz, miszerint visszállították volna Berlinben a fedezetlen határidőűleltet jét. Ellenkezőleg három évi strice után teljesen megadták magukat a volt tözsdecsok és visszavonultak az agráriusok által készített tözsdeire és a tözsdeire ismét. Ezen szívesen idétem meg az előzőleg, a tözsdecsokokhoz írtam. Végre említeni akarom, hogy Vécsey Zsigmond tanácsnok ur bő tapasztalatra hivatkozva és a humanizmus nevében a tözsde r. formáját szintén okvetlen szükségesnek tartja és kéri a kövonték tulajdonok törvénybe iktatását: illos akár a tözsden, akár a tözsden kívül kööltő úgy ügylet, amellyel nem tözsdeget úgy értek

papirus vagy tözsdei forgalom tárgyát képező áruk szállítására kötelezi magát, amelyek az ügylet megkötése időpontján természetben bírtokában meg nem voltak. Tehát bárhova tekintsek, a gazdaságomnak minden rétegeiben csak férlátok, kik kéri a tözsde reformját és csak gróf Tiza ur nem akar e kérdésben tartahatálan álláspontját elterni, de valamint az agrárvámok tárgyában elhagyta azt a nézetet, amellyet még egy pár évvel ezelőt a mérvadó akkori kormánypárti nemzetgazdálkás osztól, hogy a má álláspontunkra álljon, kik azt akarják, hogy a tözsde reformját az őra, midőn e kérdésben is egyet fogunk érteni. En kiválték azért kéri a gabonaüzede reformját, hogy a mezőgazdasági termények árára ne legyenek illetékek tenyözök által befolyásolva — Lukács Sándor ur azért, hogy az olyan játékosok, kik magasabb árákra spekulálnak, ne kövontéknek tömpább fegyveréseket, mint amennyek, kiknek érdekeik a jegyzéseket nyomon — Rohoczy Gida ur azért, hogy gát tessenek a külföldi szemesek gabonaüzemegek beözönlésének — Décsy Zsigmond tanácsnok ur azért, hogy lehetetlenne tegye azon számtalan ügyletnek fosztogatását, kik a tözsdei játéka csabhatnának — a délmagyarországi kereskedők és iparosok azért, mert rájöttek, hogy a fedezetlen határidőűleltet, azaz a kereslet és kínálatüvénnyel hatályon kívül helyezték, minék folytán fölítte meg van nevezte minden realis, szolid keres-kedés, meg ipar. *Lehetetlennek taládom, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur elárkózzék emnyé és olyan különbözö táborból eradó érv és kívánalom élöl, tehát határozati javaslatot is alkalmalmal beforomlan, az első lépéseket a miniszter ur szives lesz minél előbb megtenni.*

Örkösödési törvények.

A földmivelésügyi miniszter ur igen nagy és sikeres buzogóságot fejt ki a mezőgazdaság érdekében, de az agrárderekek annyira kiterjedt természetűek, hogy azokat egy miniszter ki nem elégíteti. Már említettem néhány fontos mezőgazdasági érdeket, mely fölötti uralkodnak a kereskedelemügyi- és pénzügyminiszter urak.

Parasztságunk és közbirtokos osztályunk sorsa pedig nagy részben az igazságügyminiszter ur politikájától függ. Ugyanis az előbbi nagyon rászorúl egy jó és szigorú uszatorvényre, mindkettő pedig az örkösödési törvények reviziójára. Nem azért pusztul olyan rohamosan közbirtokosságunk, mint radikálisain azt elhítheti szeretnek, mert elhettek, hanem azért, mert mikor egy bírtok előtte elosztathatógának határát, mégis elosztatik, mert a köteles rés megosztása az örkösögyöt testálási szabadságotól. A jakobinusok, kiknek látkéri a francia forradalmi tözsde és tovább nem, természetesen föl fognak járulni szavamdon, de minden józanosú ember igazat fog nekem adni, hogy liberálisabb az általam követelt testálási szabadság a köteles rés kényszeréről. Anglia hatalmának óriási részben való növekedése, Franciország nagyságának sorvárdása, nagyrészt a francia forradalom óta egymástól előző jétökösödési törvények és örkösöknek folyománya. Engedje meg az igazságügyminiszter ur, hogy kapcsolatham a most folyó kodifikációs eljárásnál, szives figyelmébe ajánljam az előbb mondotakat.

Gróf Széchenyi Imre beszéde.

Örkösödési rendünk.

Széchenyi gróf az iparfejlesztést és az üzleti nevelést illető széles látókörű fejtegetéseivel kapcsolatban tért át örkösödési rendünkre, amelyet szoros összefüggésbe hoz az aktuális gazdaságpolitikai kérdésekkel s ettől fogva benűnkent e helyen is kiválóan érdeklő beszédét bő kivonatban alább közöljük:

Méltóztatik tudni, hogy az igazságügyminiszter ur kebelében egy állandó bizottság foglalkozik jelenleg az általános polgári törvénykönyv tervezésével. Az utolsó azelőtt, ha a bizottság megfontolása tárgyává tennék azt, hogy nem lehetne-e örkösödési rendünk némely módosításával olyan alapot teremteni, amely megfelelőbb társadalmi struktúrát létesítené, mint az, amely a mai jogrendszer épít fel. Ha például a köteles rés intézményét olyformán módosítanák, hogy az apai birtalom jobban érvényre jusson; ha megadnák az apának az a jogot, hogy úgy rendelkezze vagyonával, amint az családjának legjobban előnyére val; akkor az egyenlő osztályra való biztos kilitás nem képezne továbbra is refugiumat az örkös urhatalmának, nem képezne továbbra is kerékkötőt a pénzszerezi keresetforrások felkarolásának. A bizonytalanság tudata, hogy a fu az utolsó pillanatig nincsen tisztában azzal, hogy az apai vagyonból mekkora rész esik rá, mindenesetre sokkal nagyobb ösztönöt képezne a pályaválasztásnak, mint a szűk kenetelés tanácsa, amely a mai nevelésnek, (a gyermek-szobán kívül) — azt lehet mondani — körül-belül egyetlen buzdító eszköze. Bárhova nézünk, nem azt látjuk-e, hogy az iskolában a szűk bizonytalanság, amely a magyar ifjúság felnevelésébe — mint a jobbdmöt? Miért? Mert mögötte van a kényszer, a szükség ösztöne. Mert ne lehetne a vagyonosabb ember fiának ugyanezen ösztönt szuggerálni? Szóval, ha sikerülne ilyen intézkedést keresztülvinni, akkor a kereskedelmi miniszter ur számára is elkészítenék azt a ma hiányzó kontingens, amely a magyar ifjúság felnevelés felvételébe építhető. Hogy ill jogrend a földbirtoknak is előnyére válik, azt mindenki be fogja látni. Ott van a közbirtokos problémája, megoldásának szükségességét, más huszonegyedik órában az intéző körök is elismrik; ezt a megoldást a legújabb földbirtokos statisztika is sürgetően javasolja. M-gyalom, nem hiszem a megoldási lehetőségeknek az örkösödési törvények szabályozásával — névül, akár a meglévő közbirtokos konszolidálást, akár új közbirtokos alakulást tűzzük ki célul.

Ott van a paraszti birtok kérdése, amely szintén nagy horderevű bírna. Nem is beszéljek másról, mint azon paraszti birtokokról, amelyeknek az a hibája, hogy tulajdonosok el vannak parcellázva. Ott más természetű bírna, mint megszöndíti azt, hogy egy fu vesesse át a bírtokot anélkül, hogy örkösötársai kényelen legyen tulmagsan kifizetni. S ha egyszer átment a felfogásában annak a parasztnak, hogy azt a továbbra nem parcellázható bírtok egynek a kezébe kell, hogy átadja, akkor többi gyermekeit öntudatosan fogja ipari pályára, vagy, mondjuk gyári munkásoknak nevelni és így megfogjuk teremteni hazánkban is az alkalmas anyagot, amelynek a hánya mátt mák kényelenek vagyunk Ausztriában kizsintelti olyan czikkeket, amelyeknek itthon való előállításában semmiféle vá-m vagy más kérdés minket nem akadályoz.

A kivándorlás.

Összefügg ezzel a kivándorlási kérdés is. A kivándorlók zöme az ugynevezett amfibiális bírtokos kategóriához tartozik: sem szellemi, sem parasztr má; értem ez alatt azt a parcella-bírtokost, akinek annyira el van parcellázva a bírtoka, hogy arra egy az még mindig sok, hogy parlagon hagyja és ennek folyó munkáját nem adhatja bevéte másnak. Ezek tudják magukat a kivándorlásra megölti és ezek képezik a kivándorlóknak nagy részét. Ha tehát megakadályozzuk a parcellázást, részben megfogjuk akadályozni a kivándorlást.

A telepítés.

Ott van még a telepítés kérdése. Megvallozom, az a telepítés kérdését nemcsak Magyarországon, de külföldön is tanulmányoztam

és mindig abban a nézetben voltam és vagyok ma is, sőt a németek ma elfogadták az az álláspontot, hogy a település feloldás kérdése megoldása nélkül nem lehet megszínálni, mert ez fából vaskarika volna. Miért? Az állam elad annak a telepének, mondjuk 1000 forint értékű birtokot, 40–50 esztendői amortizációra. Amde nem lehet várni, hogy a telepes még 40–50 évig éljen. Ezáltal a 10–50 esztendő alatt tehát az a földbirtok valószínűleg háromnegyszeresgázdát csinál. Mi ennek a következménye? Tegyük fel, hogy meghal a telepes vállalkozó, amikor az 1000 forintból a 100-as lefelézt; tehát szerzett vagyona 100 ft. Van még gyermeke, azok között ez egyenlően el lesz osztva. Ha tehát a birtokot az egyik gyermek átveszi, akkor az 75 forint fog tartozni az örökös társainak és 900 forint az államnak. Ezt nem fogja kifizetni, mert hiszen az a 100 ft-ja ritenszen meg, ez benne van a telepben. Mikor fogja tehát ez a család magának megszerezheti azt a telepet? Boldog lesz-e az a család? Sohasem fogja megszerezni és mindig boldogtalan lesz.

Híbtizományok és a nemzeti erőforrás.

De van egy más kérdés, amely szerintem mindezeknél még fontosabb, mert a magyar nép szaporodásával van öszszefüggés. Ez a kérdés, melyre Bekics Gusztáv „A magyar politika új alapjai” című könyvében hívja fel az ország figyelmét; ugyanaz a könyv, amelyben a hitbizományok a-bázelevezet propónája. Lassuk csak, melyek azok a dolgok, azok a fő szempontok, melyek nekem Bekics könyvében feltűnnek. Azt mondja pl. az egyéges magyar parasztság fejlesztése, fentartásaképző gazdaságunk és nemzeti fölkapaj; az agrarkultúra fejlesztése egyelő Magyarországi fejlesztésével; a konzervatív gondolat jusson érvényre a földbirtoknál; a magyar földbirtok a magyarság kezén maradjon; az állam csak nyuljon be a földbirtok politikájába, csak egyrészt a föld birtoknyit, hogy nyuljon be a laissez faire, laissez aller elvére. Azt mondja továbbá, a nemzeti és erős vidéken feltétlen szükséges van a hitbizományra; a tönkrement középirtokon segíteni kell; sőt — ezt csak incidentaliter említsem meg — legújabb könyvében, amely azóta egyházi hétére” ezelőtt „Magyarország jövője” címmel megjelent, azt mondja: hogy lehetséges ez az áthelyezés és a sik föld percelizálása még az esetben is, ha egy régi hitbizomány so modulz ki helyből. Ami a javaslatot magát illeti, legyen szabad e helyen ezelőtt két évvel mondott beszédemből egy passzust felolvasnom, amelyből azt méltóztatik látni, hogy már két évvel ezelőtt, mielőtt a könyv megjelent, állást foglaltam a kérdésben és azt az álláspontot, hogy a hitbizományok az államnak ártó vállalkozás. Azt mondtam: „Nézük, hát mi történneik, ha csakugyan fenforog az eset, hogy a kibirókto terjeszkedni akar és hogy a köztöt birtokbika útközbe, nem terjeszkedhetik. Ennek is megvan a maga módja. Miért nem lehetne a kormány részéről megkönyvebbíteni a hitbizomány elvének, hogy ő az uradon egy részét, a e adja és annak ártó vállalkozás. Ez a kérdés az én kommisszumhoz, amint Németországban is a földi adó kommisszum mellett vanok a pénz földi kommisszumok? De még továbbra is lehetne menni, úgy, hogy oly sik területen mint az Alföld, a hitbizományt hasznóelvező kívánására meg kellene engedni azt is, hogy az egész hitbizományt eladhassa, azon feltétlen alapon, hogy az egész területet ugyanolyan értékű, de sokkal nagyobb területet vessz örökös vidéken. Sőt miután ez egy hasznó közigazdasági czél, a kormány bélyegilletékekben is adhatna neki előnyöket így esetben. Mert az egy közigazdasági haszon, amit az egyik helyen csinál és elmeleg olyan helyre, ahol ismét hasznó csinál, mert tudjuk, hogy az erdőgazdaságot csak köztöt birtokbika helyesen kezelni s emellett a magyarságnak egy újabb

erősséget emelünk ott.” Én tehát már két év előt állást foglaltam ebben az irányban. De én társadalmi és közigazdasági szempontból indokolt ki Bekics javaslat azonban a nemzeti kérdéssel akará öszszefüggésben és az, ami, röszszűkésnek tartom beszélni. Azt állítja t. i., hogy nemzeti érdekből is szükséges ezen változásokat megtenni. Felállít egy hipotézist és azt mondja, hogy a magyar nép születési perzentének apadása ebben lélek, hogy terjeszkedni nem tud és így a hibbizomány indokolt ki Bekics javaslat azonban szaporodik oly mértékben, amint azelőtt szaporodott. A Bekics Gusztáv által öszszefüggelt statisztikát, amelyvel feltevést támogatót igazsázik, alaposan átannalanyoztam, rendezszerbe szedtem és átrajzoltam egy diagrammába, amely ity van nálam, bárki által megtekinthető; és aái e diagrammból okozati öszszefüggést tud mutatni a magyar birtokos szászai terjeszkedési szászaké között, az előt én levezsem a kalapatom, mert ott semmiféle öszszefüggés nem konstatálható.

Hanyatló szaporaság.

Azonban az a tény maga, hogy a magyar nemzet szaporasága hanyatlók, igen fontos nemzeti kérdés, melyre nem az azt mondónak, hogy Bekicsnek nincs igazsá, hanem meg kell találnunk azt az okot, amelyre az visszavezethető. Tehát most már az a kérdés, hogy ha a születések csökkennek, vajon annak magyarázatát hol találjuk? Mindelekeelőtt konstatálnom kell, hogy ezzel a kérdéssel a tudomány már foglalkozott, azonban sajnos, nem nálunk, hanem a külföldön és a tudomány azt mondja, hogy az emberek szaporodásának kérdése nemcsak biológiai jelenség, nemcsak a faj pszichológiai tulajdonságaira vezetendő vissza, hanem igen komplikált erkölcsi és gazdasági okokban keresendő. Egyrészt a kérdésnek vejele abban van, hogy ott, ahol a normális szaporodás egyessre szaporodik, csak egyrészt a szűknek van a vénynek több gyermekek. Tehát az akarat ténye az, amelyről szólanunk kell. Ha törvényhozási intézkedésekkel egyáltalában lehetséges e tényre hatni, arra csak úgy hathatunk, hogy ha a szűknek ebbeli szándékára tudunk hatni. A kérdés tehát az, hogy melyik azon legáltalánosabb ok, amely a szűköt arra bírja, hogy a szaporodást korlátozzák? Hogy erre a kérdésre megtarjunk a helyes választ, leggyorsabb lesz, ha egy oían országban kutunk, amelyben legáltalánosabb az a, hogy úgy mondjam, szociális bakterium. Ez pedig Franciaország, az egyetlen gyermekek országa. Számokkal nem akarok utáni, de kénytelen van, hogy mégis tájékozás végett felmentli, hogy a 80-as években Angliában és Hollandiában 49, Oroszországban és Norvégában 13, Poroszországban 11, Magyarországnban 7, Irlandban 4½, addig Franciaországban 2½ volt, vagyis méltóztatásék összehasonlítani Angliát Franciaországgal, Angliában 14, Franciaországban 2½ volt. Ha pedig a születések száma vesztom anélkül, hogy a halálessetek levonóm, még feltűnőbb a különbség, mert Angliában 43,9, Franciaországban 24,7 volt 1000 lélek után a születések száma, vagyis röviden szóra, a francziák kutatásai abban kulminálnak, hogy ennek a bajnak az oka sem az Aristoteles féle Oliganotopia, sem a „Malthus”-féle moral restraint theoria, hanem abban az örült háziasban keresendő az, hogy mindenki iparkodik minél több gyermeket szülni, hogy megkapja az akarat utáni, az kevés podgyást vess magával. Minél több a gyermek, annál több a podgyás. Az olyan ember a gyermeket magát is balasztának tekinti, amely vele a földi örömek élvezetében konkurál, versenytársa, mert hiszen a fia is csak akkor nő gyorsan, ha oldalágakat nem hájt. Ez az egyik része a dolognak. A másik pedig az, ami az előt levezet, hogy a szűknek, hogy az ingyen feléletrékö

szülő nem téri, hogy gyermekének vagyona alább szálljon annál a polezánál, amelyet nékie előt sikerül s miután, ha több gyermeke van, el kell tenni a szűknek, hogy egyensúlyon az az eredmény, hogy csak egy gyermeket öhajt és így történik meg az, hogy a modern francia vagyonos ember quasi az előszülöttségi jogot vindikálja a faj számára.

Hát vajon nálunk e bármá okra vezető-e vissza? Mi különbség van a mi szaporodási fogatkozásunk és a francia népek közt? Kettő. Az egyik az, hogy a francia nép intelligensébb és előrelátóbb. A másik az, hogy ott annak arálját, hogy egyelő öszszé legyen, szász és aái öszszé, hogy nálunk pedig csak 50 év előt. Minálunk is a földművelő népek előrelátóbb, büszkébb észe elajátította azt a bacizult. És sik azok? Nagyon jól tudjuk, hogy a legszorgalmasabb, legelőrelátóbb és legtakarósbabb magyar földművelő a kalvinista paraszt. Ezek már rájöttek erre a születési korlátozásra és ez legjobban meglatzik a statisztikából, mely azt mutatja, hogy a kalvinistáknál a szaporodás 40 százalékról lement 30 százalékra és hogyha a katolikusok nem szaporodának a régi mértékben, a statisztikán nem mutatható a 40 százalékos szaporodási átlagot. De nemcsak a statisztikából, hanem a magam praxissából is meg tudom ezt magyarázni. Éveken át gazdasági előadója voltam Somogy vármegyének és foglalkoztam ezzel a kérdéssel; mert Somogy megyében az a születési korlátozás a gazd-gabb kalvinistáknál nagyon el van terjedve. Anketizáltam a lelkeseké és megnézhető az anyakönyveket. És mit tint ki? Ugyanaz, ami Franciaországban, hogy akkor kezdődött ez a fogatkozás a szaporodásnak, midőn az egyelő öszszé kezdtek meghonosítani és foglalkoztam ezzel a kérdéssel; mert hogyha az ilyen gazd földműves paraszt véletlenségből öszszegnyedik valamely öcsapás folytán és beszegedik bérésnek, ő, akinek mindig csak két gyermeke volt, egy pár év múlva nagy családra tesz szert. Szóval mi következik ebből? Az, hogy nem a vagyonszerzés reménytelenségében, hanem a nagyon öszszé terjedésében, a nemzeti szempontból a gyermekek születésének korlátozása. És ez urain töképpen tekinthető fontosabb minden másnál. Mert itt a magyarság szupremáciájáról van szó! Ez pedig én előttem és meg vagyok róla győződve, hogy a méltóságos főrendek előt is suprema lex. Ez újabb bizonyítéka annak, hogy az örökösödés rendje nemcsak vagyonszerzési szempontból létező meg, de társadalmoképző és szocietizáló szempontból is. Legfeljebb nem meglatjuk ezt azzal, ha párhuzamba állítjuk a 2/100-os szaporodás francia nemzetet a hétszerezes akóra szaporodásu angolnál.

Társadalmi tömörség.

Méltóztatásék képzeln, méltóságos főrendek, egy csomó papirlapot, száraz, finom papírlapot, amit egymásra rakok. Ha jó egy szél, széjjel fogja futni a papircsomó, úgy hogy alig tudom megint összerakni. Ezen társadalmi lapok a francia társadalom rétegei, ez a szél az időszakként ismétlődő örökösödése a forradalmi veléitásoknak. Most méltóztatásék megint képzeln e papirlapokat, amelyeket egymásra fektetek, csak hogy bizonyos kötényaggal erőseim egyik lapot a másízköz, hogy egy tömör, mondjuk egy pappendike valójában papír. Hába futna az egész csomó, hogy társadalmi lapokat, legfeljebb elmozdítja helyéből. Ez az angol társadalom, amelyo egyik réteg a másíkkal oly szilárdan össe van kötve a rokonság különböző kötelekeivel, hogy az már szövötté válik. Így társadalmat öhajtók az én hazámak is, mert meg vagyok győződve, hogy csak egy tömör, egységes, magyar nemzeti társadalom lesz képes erre a szél, hogy a magyar ország a második ezredében is megállja helyét.

Gróf Malláth József beszéde.

A kivándorlás.

Malláth gróf rövid bevezető szavak után a kivándorlás kérdésére tér át és ez maradt alább között egész nagyérdemű beszédjének vezérszavainak.

A kivándorlás kérdésében méltóságos főrendek a legujabb időkig, ha nem is uralkodott teljes ösztöniség, de leplezetlenül el lehet mondani, hogy nem foglalkoztunk azzal oly behatóan, mint azt ezen jelenség megérdekelte volna; bizonytalan, sőt hamis statisztikák adatai félrevezették az intéző köröket, azokat tájékoztatásigban hűgűk és önszeregre kárhoztatták, vagy pedig maguk a kérdést oly jelentéktelenné tették, hogy nem látszott érdemesebb azzal közlekedni s nem különösen az állam szempontjából törődni; s ez leginkább annak magyarázható, mert az volt az uralkodó nézet, hogy ami közzételnek egy-egy jelölést tesz kapva és tartja magát sokáig, azaz nyugtatjuk meg leleti lelkiismeretünket. Az volt a kiadott jelszó, hogy az amerikai kivándorlásnak meg van a maga anyagi bázisa, amennyiben sok pénz jön onnan be s ennek folytán főleg a felvidéken a nép adósságait törleszti, elvesztett telkét visszaszerezte, sőt oly földművelésügyi és szőlőművelési munkákat is végeztet, melyek minden kérdésben méltóságos főrendek a maga összességében jó közlekedési alázni, minden jelenségnek jó és rossz oldalát egy-egy szemmel mérlegelni, csak a kettőnek egymással való szembeállításánál lehet a helyes és valódi következtetéseket jutni, t. i., hogy egy új jelenségnek állami és társadalmi szempontból nézve nagy kárát okozhat-e, vagy sem. Itt voltak is, kik az amerikai kivándorlásnak tudományos foglalkoztak, mint Thiering, Milhofer és Körösi, igen nagy elismerés illeti meg Hegedűs Loránd országgyűlési képviselő urat, ki a kivándorlás kérdésére a fentí hazai kutatók, de különösen saját közvetlen tapasztalatai alapján a következőket állította: „A kivándorlás részint itthon szerzett oly tudományos s oly szerzetelt foglalkozik, hogy az általa taposott ösvényen egész bátorasággal lehet és kell tovább haladni. A „Budapesti Szemle“ mult évi számban megjelent közleményeit mindenkinek meg kell ajánlani figyelmébe, aki a kérdés iránt érdeklődik. — Enél sőtban a magam meggyőződés, de különösen jártasomnak viszonylat veszem tekintetbe és mint minden úgy, mely azon közegekért érdekel, ahol lakom, figyelmem tárgyát képezi, úgy természetesen az amerikai kivándorlásnál, annak okairól, következményeivel s orvoslási módjairól már régebben foglalkoztam s ez azért volt én rárm Hegedűs Loránd országgyűlési képviselő fontossággal, mert abból sokban megtaláltam a magyarázatot, melynek megjelítéséhez a kules hiányzott, sokban saját fellegósm helyességét s az egész kérdéssel táplált nézetem megerősítést. Mindenben azonban nem osztom Hegedűs ur nézetét, mert minden ilyen jelenségnek ott van a bizonyos mértékig különböző s így a következtetés más; tökéletesen egyetért vele abban — és itt van a kérdésnek súlypontja, hogy ez a pénz, amit az Amerikába vándoroltak az országba küldenek, csekély azzal a munkaeövesztéséggel szemben, amelyet azáltal szenvedünk, hogy a java munkásor közt. Minálunk emblemben, de különösen ujabb idő óta a Bodrogközön a férfiak közül a javamunkásnép, a kaszás s az, aki arattí szokott, meg ki, úgy, hogy ma-holnap nagy munkás-hiány lesz; de kimegy azoknyil minden kör és nemü egyén már s oly mértékben, ami nemcsak a gy deputációval fog feléri; az a kis vizsgályn, vagy már némiképpen a nagy vizsgályn, vagy oly eszközök lesznek telítve, melyek nem igen üdösek, tehát mi semmiféle rekompenciációt sem kapunk; éles meggyőződés vall és a tényeknek megfelelő Hegedűs azon következtetése, hogy Magyarországon a ki-

vándorlók számának emelkedése vagy csökkenése leginkább attól függ, hogy Amerikában milyen állapotok vannak, vagyis Magyarországon egészen ártatlan a kivándorlással szemben, az itteni viszonyok nagyon csekély befolyással vannak a hullámzásra; ezt ott nálunk Zemplénben is szomorúan tapasztaltuk, mert még példán az amerikai-spanyol háború idejében kivándorlók igen csekély volt, a háború elmúltával, midőn az üzleti élet túl a tengeren ismét virágzott, már erősebben indult meg, a legutóbbi elnöklésválasztás idejében igen erős volt, ép úgy, mint most, amidőn úgy látszik, Amerikában igen sok emberrel van szűbb, mert valóságos láz fogja el népünknek, napra 10—20 évvel mennek az egyes közösek-ből a nem a szegény, de a vagyonosabb s nem az ambíciós egyén, mint Széchenyi Imre gróf mondta. S itt akarok tulajdonképpen arra ráterüni, hogy Hegedűsnek azon állítása, melyet ő téziséül állított fel, t. i., hogy a kivándorlók ott a legnagyobb, ahol sok a köztí birtok, mint itélet nem alkalmazható a Bodrogközön, mert mindünk példán nem a munkahány, vagy a föld hiánya miatt mennek ki, hanem mert egy gyorsan gazdagodni akarás, egy formális láz fogta el őket, mely elősegítve lesz ügynökök által, kik az egész országot behálózták és szorgalmasan az által meggyőzték, hogy a kivándorlás az Amerikába kivándorlót itthon maradt rokonát, ösmerőst, sógorát hívja, vele folytonos írásbeli összeköttetésben van, sőt levelekben mindjárt a hajójeget is megküldik. A Bodrogköz lakója a szabályozás előtt időben nemek életét élt — mert természetöl a föld szűke miatt megkötés felétossza is volt, a kultúra terjedése s közeledése miatt a föld bővelkedésében folytán bár föld. Senyey Pál rókele szülőjéinek hőles-maradványait az áltái állapotokról ott megtaláljuk! Megnyit előtte a világot, megfogja az utazási vagy, az ismeretlen világot szivő erővel vonta őt, nek az Amerikába utazás egészen csekély költség, sőt még az utazás is csak elmentes, sőt még az ismét visszaszöttek. Meggednek, hogy sok helyen a nyahirtok és egyéb viszonyok, melyeknek taglalásában nem akarok bocsátkozni okai a kivándorlásnak s ennek hangzatosabb agitációs dialsis eszközök lehet igen alkalmas, fel is használják minduntalan, hanem komoly, megidő és tárgyilagos embereket, kik a jól okos, akik nem is tudják meggyőztetni, de legálabb azok enyhítésén, orvoslásán fáradoznak, a kérdést nem eről az oldalról kell felgöni és bolygatni. Tullónék a czélon, ha a kivándorlások számtalan okait, miket vagy magam is közvetlen észleltem, vagy tanulmányozásim közepette it-ott olvastam s melyeket még általán tartani és igen nehéz feladatnak tartom s taglalgatnám; ezt mellőzöm méltóságos főrendek s szorosan csak egy fobb orvoslási módokra fogok rámutatni s egyes intézkedéseknek fogok körni, amelyek okvetlen szükségesek arra, hogy a kivándorlási kérdés oly mederbe tereltesse, miképp innár az ország gazdasági életében is visszatérni a munkások s illétre káros jellegű legálabb némiképp elveszítse. Azt látjuk és tapasztaljuk, hogy a kivándorlást tisztán államrendőri intézkedéssel megátolni nem lehet, sőt ezen intézkedések szigorú keresztülvételének még azon hátrányai is megvannak, hogy a nem titokban, kerülő úton kivándorlók, a mindentől résen való leteltem ügyük segítségével s Amerikában levő nagyon kevés konzulatusaink is kerülü — s mint üldözött van — kész prédátá válik új otthonában az ott már rendezészen szervezett pánszív ligának s az ottani erősebb támogatás hiányában vagy munka nélkül, vagy aránylag kevés s oleso munkára kárhoztatva ügyük Amerikába feljárnak s igen sok száma, kik utólag garasztolt is kifosztva s elerőntözve térnek vissza hozzánk, még jobban növelve elégedetlenség számát. Hitem és nyeltem szerint tehát népünknek Amerikába való kivándorlást nemcsak hogy nem kell,

sőt törvényekben emittet eseteken kívül, — szigorú rendőri intézkedésekkel gátolni, sőt inkább oda kell hatni, hogy kivándorlások iránnyitva legyenek: minél jobb helyre kell őket vezérelni, mint az Európa fölé állama tette, mi pedig nem tehetünk semmit; s ez csebből a konzulátusok, szigorú rendőri intézkedésekkel jobban letöltni kell, s az ügynökök legyenek közelebb minden kivándorlót bejelenteni; a svájciak meg a kikötőit is elkísértetik a kivándorlókat, kiket bizony fel kell nektink is világszánti, rájuk felügyelni, őket irányítani. S mindzen felül, ha más nércz módokban őket visszatartani, szigorú rendőri oda kell hatni, hogy kik önként drözög, meg hogy a föld szülőitjei s hogy e hazához tartoznak, meg hogy nem tesznek semmit, azon szomorú tapasztalatokra ébredhetünk, hogy nemcsak honfársaink ezreit vesztjük el, de sőt azok legelkeseredettebb ellenségeinké fognak válni a pánszív agitatók folytán.

A bevándorlás.

De nálunk, méltóságos főrendek, a kivándorlókkal együtt a bevándorlási is nagyon figyelemreméltó jelenség s nem mulasztatom el hangsúlyozni, hogy különösen a felvidéken végtelen bevándorlást minden rendelkezésre álló eszközökkel, a kivándorlások megátolások honfársainkra egy erőteljes, mint anyagi szempontból rendkívül káros; ebben a tekintetben vegyünk példát az Egyesült Államotok, hogy én is egy jelzővel éljek: a világ legdemokratikusabb államát, mely egy törvényhozás, mint társadalmi uton a legmesszebb meggyőztetett áll kézen s külfölden a mi honatársaink szemben, hogy a kivándorlást megnehezítse, Nemrég olvastam a „Zeitschrift für Soz. Wissenschaft“ februári füzetében, hogy a közel jövőben tartandó kongresszuson Washingtonban egyhány régió javaslat, melyek a már létező bevándorlási törvények szigorú változtatások, ismét társadalmi és kulturális szempontból az észak-amerikai köztársaság s szellemleg és testileg legteljeb emberek bevándorlást megtiltoltá; ezen rendelkezés ugyiltszik csak papiron maradt, mert ezután az utjonnan érkezők szigoruan meg fogják vizsálni, többit szigorúlatok lesznek, hogy akik írni, olvasni nem tudnak, azokat visszaküldik, akik hivatalos Ladje szerzői javaslata; úgy látszik, az eddig behozott szigorúságokkal az amerikaiak nem voltak megelégedve; azt írja továbbá a közlemény, hogy a német bevándorlók száma, kiket pedig az amerikaiak szeretnek, megkevesebéd, míg a kevésbé értékes, különösen szélv nemzetiiség munkásoknak, különösen a magyarok, mint vissza tartani, erővel visszaválasztandó az észak-amerikai és magyarjainkra vonatkozó, akiket ott egy kalap alá vesznek s ez szomorú.

A kivándorlók sorsa.

De midőn így a kivándorlások nehezítése a szükséges eszközökkel kell, hogy előmozditsunk, ugyancsak meg kell említeni, hogy a kivándorlók, hogy idegenbe vagy honfársaink magunkhoz, haza földjéhez lánczolk s megjelítettek! — mert hiszen e körül forog a kérdés — biztosítás. A kivándorlók nagy része földművelő; némelyik utólag darab földjét is pénzé teszi, hogy az igéret földjére jutasson, mert — mint magam írtam már — érintetlen az ő földje, mert előt Ameriká egészéret a lelketlen ügynökök serege, másrészt a sok magántulajdítás, mely jöletről, vagy munkabérről s korlátlan szabadságról regél; s a hazánkban mostohább viszonyok közt levele gazdasköz tömege, köztük telkes gazdák nem ritkán gyermeköstől vagy hitelt meg nekik s messzeségre; az a nép, méltóságos főrendek, mely esztendőnk az elmúlt évtizeddel is faluja határán túl világ tette lábat más közöseg. Nagyon szomorú világot ez ez méltóságos főrendek hazánk gazdasági állapotára s oly fontos momentumként emlekedik ki közéletünk számtalan jelenségei közt, hogy

a felett ma már nem lehet csupán statisztikai adatok szerzése által átsiklani s egyúttal kell az is megoldani, még pedig felelősen, hogy a földi állami áldozat mellett, azon kérdéssel, mely napjainkban a telepítési szaktanácskozmányok adott lélet s melynek minden tekintetben magas színvonalra legerősebb tanubizonyosága annak, hogy mezőgazdasági viszonyainkba sok kívánni valót hagynak hátra s az ebből már idén is származott nagy betegeketek mielőbb meg kell gyógyítani.

A szövetkezeti eszme.

Midőn két év előtt itt e Házban a hitel-szövetkezeti javaslatot tárgyaltak, aggodalmait-mak kifejezték a felett, hogy hitelszövetkezeti törvény nem lesz elegendő, hogy a szociálpolitikai reformok egész sorozatának kellene bekövetkeznie. Azóta, örömmel kell konstatálnom, hogy sok történt e téren, fokozatosan haladunk, a társadalom is megmozdult, de nagyon nemzed. Pedig még a közpénzügyek, melyek most oly sok szűk, csak tényleg volna alkalma ismét a vezetést átvenni, ha a „nobis officiuma” részánad magat; ha már az országos központi hitelszövetkezeti ügyek, legyen szabad egy pár rövid észrevételt tennem, tulajdonképpen ismételnem azt, amit már máskor itt mondtam, de nem lehet eléggé ismételnem. Az országos központ nagy tevékenységet fejt ki, mert a statisztikai kimutatás szerint alakított új szövetkezet körülbelül 400-at, átvett a régiút 300-at s így összesen 700-nál több szövetkezet van kötelekben; ez igen szép szám s ha én ezen haladásnak örülök is, nem tudom azon aggodalmamat sem elfojtani, hogy ezzel a centralizáltus, bürokratikus rendszerrel, mely minden intézmény, minden élet elemé s szociális mozgás, megélessé fejtet, nem fognak sokra menni; hangsúlyozom kell különösen azt is, hogy nem az a fő, hogy sok, de hogy jó szövetkezeteket alakítsunk, mert a jó szövetkezet magamagát ellenőrizi, míg a rosszat nem lehet ellenőrizni s különösen a központból nem, mert nincs még ma ahhoz elég emberünk. Ha valahol, egy a szövetkezeti eszme fő lényeges s lassú, de biztos fejlődés, a rohamos fejlődés egészletének. Miután a szövetkezeteknek élető eleme a megbiztosítás s ezt is a legszigoribb ellenőrzés adhatja meg, minél több vidéki központot, illetve köteleket kell alakítani, ugyint az Németországban van, mely eredménytől és sikerrel jár: itt a merev államhatárai fölött el kell térni, mert különben veszélytelen fogják a központból a vidéki szövetkezeteket, különösen, ha egyszer elszaporodnak, ellenőrizni teljes lehetőséggel, pedig a szövetkezeteket folyton gondozni, figyelemmel kísérni, tanácsosai ellátni, segíteni kell s egy irányban pedig csak akkor lehet átkéntést szerezni, ha minél több vidéki kötelek lesz. De azt mondom, hogy a szövetkezetnek fő a szabadság, a be-és kilépésnél az akarat és a kényszer jatsza a fő szerepet; a hitelszövetkezettel ez még azért is oly értékes, különösen miránk nézve, mert az sem politika, sem főkezelet, sem egyéb kényszer nem ismer, azért nem vagyok én barátja azon szövetkezeteknek, melyek hivatalos személyek általannak; vannak itt is érteket, ahol egy felszöbegrő avagy jelező alakítják, de ez sokáskan ne válják.

A hitelszövetkezeti intézmény bevalt; helyes volt, hogy azt törvényileg szabályozzuk, de ha annak áldásait ki akarjuk terjesztetni, a hatásait minél nagyobb körökben éreztetni, akkor az államnak fog kellenni nagyobb áldozatot hozni, — nem mondom, hogy most, de el fog az idője jönni, midőn egy erre szánt összeg nem lesz elegendő, ha nem földezőt főzémunkat nem akarunk teljesíteni; akkor már meg lesznek az erők is, akik a szövetkezeti eszme nemcsak önzetlenül, de tudással és szakértelemmel s szeretettel fogják

szolgálni, ami még most nincs, de elmondhatjuk a latin költővel: apparent rari nastes inguntur vasto.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A cukorrépa jövedelmező termeléséről.

II.

A répa földek tulajdonképpen előkészítő munkálatát, mindjárt az előnévny learatása után kezdődnek, mikor is a terület egész sekélyen (5 cm) azonnal alá kell buktatni. A tarlóhántásnak mielőbb történő keresztvitelének igen szükséges a azért, hogy a föld megkeményedését, kiszáradását megakadályozzuk s hogy így az október hóban eszöklendő őszii mély szántás keresztvitelét könnyebb tegyék. A sekélyen átkatart tarló a korháradt előidőző tényező könnyebb behatolása folytán a következő szántási megemmeltsé s emeli a rotelőző fizikai tulajdonságait. Megbecsülhetetlen előnye a hántó szántásnak nemcsak a répa, de az összes terményekre nézve is az, hogy az aratás, hordás alkalmával kihűlt gyommagvak sekélyen átkatarkva 1—2 héttel alá kisírának és a későbbi munkálatokkal elpusztítanak. Tarlóbuktatás kettős vagy hármas ekével, vagy ezek hiányában a közönséges egytési ekével is lehet végezni.

A tarlóbuktatást tál beállta előtt az őszii mély szántás kell, hogy kövesse, mely szántás által a föld legporhanyóbb részei épen oda kerülnek, hol a mély gyökér terjeszkedéseire nézve a legkiváltasabbak, míg ellenben a talaj alsó rétege felszínre kerül, hol a levegő és az ómladék terjedése hatástalanosabb, kitűnő termő talajja válik. Messzire vezetne, ha itt az őszii mély szántás csodás hatásának fejtegetésébe becsajjzánk, saját tapasztalatomból kiindulva csak annak a kijelentésére szorítkozom, hogy az őszii mély szántás elmulasztása előbb vagy utóbb a cukorrépa termelő bukását vonta maga után! Az őszii szántás 30—35 cm mélyrege eszöklendő, mindjárt az első évben azonban ilyen mélyre lo menni nem szabad, mert ekkor sok vad föld kerül a felszínre, amit a legnagyobb téli fagy sem tud egyszerre megszelidíteni; a mélyvitelt évenként fokozatosan 3—4 cm-ként kell eszöklőzni. E célra jó szolgálatot tesznek az aczéből készült Sack-féle rójó-ekék.

Ha valamilyen rendkívüli körülmény az őszii szántás keresztvitelét lehelhetővé teszi, akkor a tavaszi vély szántás legalább 16—18 cm. mélyen eszöklendő, s a barázda feneké, vagyis az általai egy turó-ekével vagy egy olyan ekével, melynek a kormányozása le van véve, felphatóland.

Az őszii szántásban részeseit földet tavasszal egy hosszított boronával megfogasolándó vagy ha van talajporhanyó (extripátor) azzal megpuhítándó. Ezen eljárásnak az a célja, hogy a téli nedvességet a talajban megőssük s azt a velendő növény szántára biztosítsuk. Az őszii szántásban részeseit földet tehát tavasszal megszántani nem célszerű, mert a földnek megfordítás által a téli nedvesség elpárologása követően vármegyéknébe április, ojejtő május hó első napjai között sokok betövelkezni. Szabály az, hogy mentől előbb végezzük a vetést, annál jobb. E célra legalkalmasabbak a sorveelő gépek. A sorveelőgépek 38—42 cm.

között váltakozhat; egy kat. holdra 20—22 kg. mag szántándó, inabb több mint kétszer, mert a magok nagy részében a száraz kövmezmények vonhat magat. A magot csak sekélyen, 2—3 cm. mélyen kell alá takarni; hogy ezt elérhessük, szükséges vetés előtt a földet könnyű fahengerrel megjárítani. A vető-sarkak sulyokat rakni nem szabad, mert ekkor igen mélyen kerül a mag, mely körülmény a kikéletet teszi bizonytalanul. A vető-sarkak részben való frágylósága azért nem szabad, mert a gyorsan kikelt csira száraz időjárásban elfoyvándó, nedves időjárásban pedig elrohad. A vetőgépet megint hengeresek kell, hogy kövesse, mert ezáltal az esetleg általakartalan magvak ellőtűző befödnetek s miután a föld a maghoz szorított, nyomatik, mintegy sorokenté lesz a gyorsabbi kikélesre. Tüvisborona alkalmazását a sorba vetett kapásoknál nem tartom célszerűnek, mennyiben a magot a sorból igen könnyen kiszerpi a rendetlen sorokat idéző elő.

Kedvező időjárás mellett az elvetett répa 8—12 nap alatt ki kel. Ha fagy vagy más okból a kelés hiányosan történ, a hiányos fölhatok elvetésével a bakták bakták bakták bakták palántával (ez utóbbi nem volna helyes. Rovatvezető), de cukorrépa földet s ha a kelés oly hiányos, hogy a vetést ki kell szántani, akkor más rövidebb tenyészidő növényt vessünk a táblára, mert a másodszor vetett cukorrépa rendesen megcsalja a termelőt, példa erre vármegyének egyik terekő birtokos, aki 1899 telén 3000 elvetett répa 30 kat. hold cukorrépa, kifagyás miatt mintegy 20 holdat másodszor vetett el és bár az elég szép fejlődést mutatott, a pompás kinézésű tábla, a remélt termésk csak negyedét adta.

Mihelyt az elvetett répamag annyira kikelt, hogy a vetősarok csak némileg is látni lehet, azonnal meg kell kezdeni az első kapálást, melynek első részét a répa magjaitól 30 cm. távolságra kell végezni. Ha munkázókban keresztvitelével arra ügyeljen, hogy a sorközök apró szeletekben vágva elég mélyen és helyesen felphatóssanak s hogy a gyéres csirázó növényre föld ne hulljon, mert akadályozza a további fejlődését s a növény megfúlását vonná maga után, ezt elkerülni szükséges a répa sor két oldalát mintegy 10 cm. mélyrege elphatóssá hagyni. Ha munkázókban gyomra akadunk, azt gyökerestől ki kell huzni. Hogy a munkások közt terőrdés és a munkát késelettel diszkurálás elő ne forduljon, minden munkás között egy egy sor üresen hagyunk, mely sort azután a vizsgálóság alkalmával vesszünk munkába. Ha az első kapálást elég korán, azaz a gyomok fejlődése előtt eszöklőzzük, akkor 5—6 nyakig egy nap kát. holdat végezünk.

Az első kapálás elvégzése után 10—14 nap alatt, a kellőleg megporhanyított földben, megfelelő nyirkosság állapot mellett, a kis palánták annyira kifőlednek s a sorok oly tömötté válnak, hogy hozzá kell kezdenünk a répa ritkításához, illetve egyztetéséhez. Az egyztést késmi sorozat, melytől a sűrűség megmarad mellett álló répaállomány között megkezdődik a létező küzdelem s miután csak lefelé terjeszkedhetnek, a gyök elvönnyodása s így a terméshozam csökkenése fog bekövetkezni. Ezen munkálatnál legmegfelelőbbek a 12—14 éves gyerekek, mert ezek hajlékonyabbak, mozgékonyabbak mint a felnőt emberek. Az egyztés keresztvitelére nagy felügyelet igényel, arra kell ugyanis vigyázni, hogy a növények egymáshoz se igen közel, se igen távol ne álljanak. Legcélszerűbben bizonyult növény-távolság a 25—30 cm. növényköz. Az ezen távolság közé első növénypalánták és a gyomok gyökerestől kihúzandók, vagy kapával kivándók. Természetesen a legelső egyztés alkalmával a legrosszabb legerősebb palánták hagynandók meg. Az egyztés holdanként és napoként 10—12 ügyes gyereket vesz igénybe. Az egyztést szakmánya adni tanácsosnak nem tartom, mert azt tapasztaltam, hogy a munka

sok a későbbi kapálások és kizsádes köznyelvi keresztülvételé ezáltal sok palántát irtanak ki, ami természetesen a terméshozam csökkentését vonja maga után.

A népa egyezése alkalmazva a sorközök annyira összetapatnokat, hogy a növény kedvező fejlődéséhez ezáltal szükségessé válik a földnek mielőbbi megporbanítása, ami a második kapálás által érhető el. Minél gyorsabban következnek ezen munkálatok egymás után, a növényre nézve annál kedvezőbbek, megvan akadályozva a gyökér fellépése a élő víz segítve a talaj állandó tisztasága és porhanóságja, mely két körülmény a termelési költségeket jelentékenyen alászállítja. A 2-ik kapálással a növény tövét a kapával jól meg kell közelíteni s ekkor már nemcsak a sor-, hanem a növényközök is apróra megkapálhatók. 7-8 ügyes kapáló egy nap 1 km. földet elvezte. Ugy az első, mint a második kapálás költségei jelentékenyen redukálni lehet megteremtés reptáblákon a lokapok alkalmazása által, mikor is egy lokapa váltott erővel és két gyerekel naponként 4-5 földet megkapál, azonban a lokapa munkája mindig kézi utánjáratást igényel, mikor is holdanként 2-3 munkás szükséges.

A kapálás és helyes egyezéssel keresztülvétel mellett a répa hamar fejlődik és megérsődik, mint a levélzet terelvényessége és nagyos zöld színe által árul el: ennek bekövetkeztével kezdetét veheti a 3-ik kapálás, mely munkánál minden palánta gondosan körül kaplandó s minden gyökér gyökeröstől kézzel kihúzandó. A harmadik kapálással ezidőre elterjedt a répa fejletlen porbanító földdel körül halmozni, mert ekkor kevesebb lesz rajta a zölds rész. Ha a viszonyok s a körülmények megengedik s ha pl. a vadrepceznék vagy más gyomnak a fellépését észleljük, tanácsos a répat negyedszer is megkapálni, mely eljárás tapasztalati szerinti lényegesen emeli a termést a természetesen előfordulóknál.

A répa Szent-Mihálynap (azaz szeptember végén kezd megérni s onnan vett észre, hogy a répa külső levelei szétterjednek s az egész levelzet sárgászöld színt ölt. A teljes érés és kifejlődés október közepé táján éri el a tetőpontját, mikor is kezdetét veszi a répa kizsádes. A mit vagy az e célra készült kétféle repakészítő villával, vagy egy kesztyűnyes ásváló sztokat végeztük. Több évi tapasztalat arról győzött meg, hogy a fogatos repakészítő-gépek a cézlnak nem felelnek meg. Sok répat vágunk el s amellett nehéz a vontatásuk. A kizsádelni ügyelni kell arra, hogy a gyökér meg ne sérüljön. A kizsádelést repáról a földet leverjük, vagy a kés tonka fokával leverjük s azután a répa fejlődését a zölds részét a késse leverjük. A zölds fejlezté levágása szükséges egyezést a gyári feldolgozás szempontjából, márszert azért, mert ellenes esetben az elvermett répa leveleket hajt, a mi cukor- és selyvesztéséget járna.

A kizsádelést, földölt megtszított és lefejleszté reptábl nyomban kupozukozka kell rakni, ha későre történik a szállítás, akkor a kupozokat földdel, ha pedig rövidebb idő alatt (6-8 óra) fogjuk fuvartolni, akkor elégsé a hasznék repálevéllel fedjük is be. A befedést hagyott répa 3-4 napon túl tetemes selyvesztéséget szenved, a mi a gazdára nézve kár.

A répa kizsádesét, tisztítását, lefejlesztését és kupozolását gazdasági praxissal által holdanként 10 frtért adták ki szakmájában.

Erdély közléseiből részben 140-200, sőt 200 g. átlag. termést is értek el holdanként. Berivó János ur gyalmári birtokán 170 g., a három évi átlag termés, ugyannyennyi év alatt a termelési költségek, két munkásokkal művelve, holdanként 65 frtot tesznek ki, a répa beváltási ára 75 kr., tehát egy k. hold nyereséje jövedelme 12.5 frt, miből ha levonjuk a 65 frt előállításírt, 62 frt 50 kr. mutatkozik tiszta jövedelem vagányt, a mi oly tekinté-

télyes összeg, a mit más gabonafélék termelésénél a mai árak mellet elérni nem lehet. A példánál felhozott birtoknál lényegesen hozzájárul a nagy jövedelemhez ama körülmény, hogy a föld igen kitűnő, a miveléle éget intenzív s szállítási alkalmával az ökrök fogó fordulatot is tehet. A marosvásárhelyi czukorgyárnál nagy átlagban 12-3% czukortartalmú szőlők az erdélyi részekben termelt czukornád nál polarizálás által. A gyalmári birtok czukor-répiája 1898-ban 16% czukortartalmú mutatott.

Ceirmes Bándt.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Mi az ok a kanczák gyakori termékeltségének ?

Nem régiben egy kérdés érkezett e tárgyban a „Közlelek”-hez, amely akkoriban csak röviden válaszoltunk, most azonban helytalanok tartjuk, hogy e tárgygal, tekintve annak fontosságát, behatóbban is foglalkozunk.

Fontos a kérdés megválasztása és megbeszélése azért, mert a termékenlen kanczák száma országosra érőrtási s e baj meghagyható — de ellenkezőleg fokozódhat tovább, ugyanná, hogy ennek következtében egyes vidékek állományára nemhogy szaporodnék, hanem apadóban van. A kanczák nagymértékű termékeltségéért azután rendszeren az állami meneket szoktuk okolni s nem tudjuk, vagy nem vesszük figyelembe, hogy nemcsak itt Magyarországon, de ugyisólván világszerte hasonlóan — állományok s egyrészt természetesen dolog, hogy a kanczákban legalább 30%-a nem fogamzik, de sőt Franciaországban 40%, Angolországban meg épen 50%-ra emelkedik a termékenlen kanczák száma. Ilyen nagyfokú termékeltség mellett azután természetes, hogy a állomány nem szaporodhatik, mert ugyisólván hogy a csökök egy nem épen jelenléte miatt — de az el is szokott lenni — a hány nyomorúság, hasznavehetetlenné lesz. Ezen nehány adatból is kivilágíthat, hogy a magyar állam ményei — legalább e tekintetben — nem lehetnek rosszabbak, mint más államnak ményei, mert nálunk nincs ugyan tudommal efféle statisztikai adat, de feltehető, hogy nálunk sem nagyobb 50%-nál a kanczák termékeltsége, sőt valószínűleg ilyen sincs.

De téves az a felgölgás is, hogy a termékeltségek okvetlenül a mén az ok. Sőt ellenkezőleg: nagyobb számban lehet az okot a kanczákban feltalálni. Mert kétségtelen, hogy a ménéknél előfordul ugyan — bár ritkán, — az asospermia, vagyis az ondóknak termékeltségét önbeszámóknál volt, továbbá időszaki is előfordulhat az állapot, hogy a mén bár elválaszt ondót, mégsem termékenyít. Ezek az esetek azonban sokkal ritkábbak, mint azok, midőn a kanczában vannak olyan elváltozások, melyek a megtermékenyítést lehetlenné teszik. Hogy a megtermékenyítés lehetősége legyen, kell 1. hogy az érett női pete a szülés ideje alatt vilgón legyen, 2. hogy az pete érintkezésbe jöjjön a him ondószálakkal, 3. kell, hogy úgy a petevetések, valamint az anyaméh és méhüvely szabályosan alakított és egészséges legyen, nehogy betegségek által lehetlenné tegye a termékenyítést és termékenyítő sejtek érintkezését, nehogy megemissitise ezeknek életét.

Leteknek elváltozások, duganatok, lobok, beszűrődések a petefészekben, a petevetésekben, a melyek megakadályozzák azt, hogy a pete lejusson az anyaméhbe. Jelen lehet az anyaméhnek, a méhüvelynek hurutos állapota, minek folytán sávi hatánu nyák választatik el, a mely az ondószálcsák éltetkeségeit, termékenyítő voltát emissitise meg. Mindez s száz egyéb baj is termékeltségét

okozhat, de valamennyinél is többször okoz termékeltséget a mén szájának zárt volta a fedezetelés pillanatában. Különbösen azok kanczánál, melyek csak 6-8 éves korban kerülnek csöddő alá először, azért nem áll be, legalább fele részben, termékenyülést, mert a mén szájának nem nyílik meg.

Csak ez esetben állhat be ugyanis termékenyítés, ha a befedetetés pillanatában a mén szájja megnyílik annyira, hogy egy-két új pete a beférésben, ellenkezőleg a termékenyítő ondó nem juthat be az anyaméhbe. Ilyen esetben a méhszájgát mesterségesen kell megnyitni.

Hogy a méhszájgát nagyon egyszerűen meg lehet nyitni mesterségesen s ez által a termékenyítést igen jelentékenyen lehet fokozni, azt határozottan bizonyítják azok kísérletek eredményei, melyek az utóbbi két-három év óta ez irányban külföldön végeztek. Meg lehet, hogy tetteük nálunk is kísérletek, ezekről azonban nincs tudomásom.

A külföldi kísérlet fölények egyenébán. Dánlában Nielsen állatorvos 1898-ban 20 olyan kanczánál látgotta a mén száját, a melyek hosszu időn keresztül termékelten voltak, amely műveletre megtermékenyít a kanczák fele. Petersen 30 kanczánál hjajta végre e műveletet, a melyeknek megtermékenyült kétharmada. Sand négy kanczán látgotta meg a méhszájgát megtermékenyült 3 darab.

Ezek a kísérletek illetve ezek eredményei elég érdekesek s mindenesre méltó arra, hogy a lötenyestők figyelmét leköcsök, őket a további kísérletekhez ösztönözzék.

S ezek a kísérletek annyival is könnyebben folytathatók, mert maga a műtét egy igen egyszerű kézfogásból áll. Kivétel a következő: a tisztára mosott kézzel a kánnyelk levájak, kezünket beolajozunk, benyulunk a hüvelybe s mutatóujjunkkal elkezdjük tágnítani a mén száját az által, hogy kezünket jobbra-balra forgatjuk, ha a méhszáj annyira megtágult, hogy mutatóujjunkat befogadjuk, akkor mellé dugjuk középső ujjunkat is s ha két új befér a méhszájban, akkor be van fejezte a műtét. A tágnítást csak sőt kanczánál, 2-3 órával a befedetetés előtt kell eszközölni. Természetesen azonban, hogy nem minden esetben fog a dolog könnyen menni, sőt valószínűleg lesz eset, ahol a kitágítás lehetetlen. Azért ezidőre lesz minden esetben állatorvos által végezteni a műtétet.

Ha valányedekes lenne a dolog akkor, ha lényegesen könnyebbé válna a kanczák fedezetelési állomáson teltébe már az újon kísérletek s abban az esetben, ha a kísérlet eredménye annyira kedvező lenne, mint a külföldön végezt kísérletek, államosításra a fedezetelés állomásokon az eljárás. Talán több állatorvos kellene alkalmazni, de jelentékeny országos haszonnal is egybe volna kötve az eljárás általánosítása. Különbösen nincs kizárva, hogy intelligensebb állatok is legyenek beoktathatók az egyszerű műtét keresztülvételére.

Kovácsy Béla.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hatlyra Ferenc.

Ragadós tüdőbő és tüdőgömkőr.

(Egyuttal felelet isy értelmű kérdésre.)

Amióta a ragadós tüdőbő (ragadós tüdővész) és a tüdőgömkőr a szakirodalomban kezdetül fogra mint a tüdőnek két külön eredeti és külön természetű megbetegedése szerepelt, mégis nagyon bizonyára gazdák, kik e két bántalom közötti különbséget keltezőpén nem ismerik. Erre való tekintettel nem lesz talán felesleges a két bántalmat illetőleg egyes társ elmondani,

1. A ragadós tüdőből a tüdő hurutos-rostonyos gyulladásában és a tüdő nyirokereinek egridője gyulladásában áll, mely a tüdő körülírt részében kezdődik, lassankint a tüdő nagyobb részeire terjed s melyhez a mellhártya sáros rostonyos gyulladása is társul. A tüdő lebegőnyereinek, vagy lebegőnyerepóráinak nem egridője megbetegedése által azok különböző (sötét barnavörös, barnavörös, sárga-vörös, sárgás-sárga, sárga) színvándorlásra jön létre. A különböző színű lebegőnyerek vagy lebegőnyerepórákat a nyirokereik megbetegedése következtében különböző mértékben megvastagodott köztüvesítő sővények választják el egymástól, mely utóbbiakban a tagulni nyirokereik átmenetileg láthatók. A megbetegedés tüdő metszetszerű látása az okból hasonlatosságot mutat a márvány rajzolatához.

A bántalom kezdetben kifokó, később mindinkább magasabb lázzal, kezdetben erőteljes, később gyenge köhögéssel, mindinkább fokozódó nehéz lélegzéssel és az állapot fokozatos leromlásával jár a mellkas physikalis vizsgálatára szabott erekciók kivül még egyéb ilyen értékes tünetet derít ki. A betegség lefolyása általában 1-6 hónapot vesz igénybe, olykor azonban már 1-2 hét alatt is vezetethet halálra, különösen fiatal, jól táplált állapotban.

A betegség írnt a szarvasmarhán kivül a biralyi, a yack és a bison hajlamosak egyéb állatokra és az emberre nem ragad át. Ez utóbbi oknál fogva a ragadós tüdőbajban beteg állatok husa, hacsak a tüdőben evésedés nem állott be vagy azok husa egyébként kifogás alá nem esik, a közfogyasztástól nem vonatik el.

A ragadós tüdőből a hivatalból jelentendő betegségek közé tartozik. Az 1893. évi II. t.-cz. intézkedések egyrül a betegségére vonatkoznak.

2. Teljesen más képet nyújt a *tüdők gümükörjára*. Kezdetben a tüdőben elsősorban igen apró, mákszemnyi, sűrűs színű csomócskák jelennek meg, melyeknek közepe már ilyenkor sárgás, fénytelen. Később, mind több és több így csomó jelenkezik egy rétegek közt, mint a tüdő más részében, minek következtében idővel igen nagy cökete keletkezik, melyek egymás mellett sűrűben vagy ritkábban helyeződő, sárgás sötéte csomóbbá állanak. Mások a bántalom rövidebb idő alatt hurutos tüdőgyulladás alakjában a tüdő kisebb-nagyobb részében lép fel, a megbetegedett rész azonban csakhamar szintén eljúsítottodik és metszetszerű ugyancsak sárgás színű. Mindkét alaknál később az eljúsítottodott anyagba meszók rakodhatnak le, miert is az ilyen tüdő metszés közben recseg. A tüdő megbetegedése mellett egyuttal a hörgők körülötti nyirokosómbákban is fejlődnek sajtos gödörök kisebb-nagyobb számban. A tüdő megbetegedéséhez a mellhártya egy részében megnekedése, az u. n. *nyirokgyulladás* minde következtében a mellhártya olykor tetemes növekedés keletkezhetek. A gümükört okozó viry bejuthat a véráramba és a test legkülönbözőbb szerveinek gümükörök megebt gendek idezései által (*általános gümükört*). Mindön egyszerre sok anyag kerül a véráramba, vagy a tüdőben vagy az utóbbi hivül egy részében is szantalan apró, egyenlő létezésű gümö keletkezik, *általános hevony gümükört*, ha ellenben csak kevés anyag kerül a vérbe, akkor egy vagy több szervben csak egy-egy vagy néhány gümö fejlődik és idővel növekedhetik is hasonló módon, mint a tüdőben leirt gümök. ez utóbbi esetben *általános idült gümükört*-ről szólnak.

A gümükörök megebt gendek gyakran más szervekben (sarvóshártyák, ivarorgók stb.) kezdődik és azután onnan terjed át a szomszédos szervekre, de természetesen szintén vezetethet bármikor általános gümükör kifejlesztésére.

Az állat életében a feniek után igen változatos körkép fejlődhetik ki a szert, hogy

mely szervek betegednek meg. A tüdő gümükörök megbetegedése esetén, hasonlóképpen a ragadós tüdőbajnál, a köhögés a legelső és legzsemebbtöbb tünet, míg nehéz lélegzés, legfőkébb későn, súlyos elváltozások jelenlétében is be; így vagy nem vagy csak időnkint észlelhető, az állatok már korán kezdenek soványodni, egyesek azonban, ha mindjárt nem súlyos, általános, idült gümükörben is szenvednek, hosszú ideig jó condícióban maradhatnak, sőt még is hizhatnak. Szakember a mellkas vizsgálatával az előre haladó szakban legtöbbször még egyéb, jól értékesíthető tüneteket állapít meg, melyek alapján, egyéb tünetek tekintetbevételével, a betegség jeleitől megállapítható. Egész biztosan állapítható meg a gümükör jelenléte az esetek legnagyobb részében a tuberkulin segítségével, melynek bór ala történt feekendése után a gümükörök által reagálnak.

A gümükörök ezidőszereket nem tartozik a hivatalból jelentendő betegségek közé, forgalmi korlátozás nem von magat után, reá az 1893. évi II. t.-cz. intézkedéstől nem vonatkoznak. Ujabbban a földművelésügyi miniszternek 1900. évi január 3. an 99695/III. 1899. sz. rendeleté anyban korlátoza a gümükörök által forgalmat, hogy oly szarvasmarha, melynél a gümükör előrehaladott állapota már külsőleg is megállapítható, a vasuton el nem szállatható.

Az állatok gümükörjára azonos az emberek gümükörjával (tüdővész), mind a kettőt egy és ugyanazon bakterium idézi elő. Következőleg az állatoknak a gümükör bacillizust tartalmazó szervei az emberi egészségére veszélyesek és ez okból közfogyasztásra nem is bocsáthatók. Midőn a gümükör egy vagy esetleg több szervben van jelen, melyekbe a gümükör bacillizust nem a vér útján jutottak el, csakis az illető beteg szert, illetőleg szervek veszedelmek s következőleg csakis ezek vonatnak el a közfogyasztástól; ha azonban a megbetegedés az illető szervben erős genyedésére vezetett, az esetben az egész állat vonandó el a közfogyasztástól. Ugyancsak az egész állat vonatik el a közfogyasztástól, midőn az állat bevony és idült általános gümükörben szenvedett, valamint olyankor is, midőn az állat bármily kiterjedésű gümükörös megbetegedés mellett nagyfokban lesoványodott. Az általános idült gümükör esetében, ha a csontokban, izmokban, vagy az izmok közötti nyirokosómbákban gümükörös megbetegedés nincs jelen, hane csak egyéb oly szervek betegnek, melyekbe a gümükör bacillizust csakis a nagy vérkör útján juthattak be a kóros részek megsemmisítése után, az állat husa szabályosr áfőzés után szabadzékben eladható.

Dr. Marek József.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

196. kérdés. Arphahantó-gyáról árpa-körpa mily táptérelkek bír s milyen jószággal értékesíthető legjobban? sertéseké etette többet ér-e, mint a buzarkörpa.

B. V.

197. kérdés. Mi a különbség a polland-china és a berkshirei sertésfaj között?

A polland-china és a berkshirei sertésfaját lehet-e kisebb, 40-50 darabóll álló falokban tenyészíteni és legeltetni s melyik faj tartása előnyösebb?

Nevezett fajok csak fekete színben kaphatók vagy más színben is?

Sch. H.

198. kérdés. Melyik a takarmányrepa-magteremelés lepraktikusabb módja? Mennyi a hozam 1200 □-önként.

Sch. D.

Felelet.

Árpa-körpa takarmányértéke. (Felelet a 196. kérdésre.) Az árpa-körpa tápszerenyebb, mint a buza- s rozskörpa, mert míg a búzát s rozszot csak egy héj burkolja, a árpa két, egymással szembe fordított héj van közt, melyek közül a külső héj fás, foszváseri, tápszereny s nehezen emészthető. Myután pedig a körpa maghéjak a lisztes részekből áll, melyek közül főleg utóbbiak azok, melyek táptérelket megállapítják, igen természetes, hogy a több héj, de kevesebb lisztszó álló árpa-körpának tápszerenyebbnek kell lenni, mint a kevesebb héj, de több lisztes tartalmú buza- s rozskörpának. Ezt különben vagy észleltetik is bizonyítja, mert által foglaltatik százelek-kokban:

buzarkörpában			árpa-körpában		
em. fehérje	11.8	7.8	em. fehérje	11.8	7.8
" zsír	3.0	2.5	" zsír	3.0	2.5
" szénhydrát	44	41.0	" szénhydrát	44	41.0

Ha a fehérjét és zsirt háromszorannyit örnekek tekintjük, mint a szénhydrátot, akkor azt találjuk, hogy az árpa-körpa a buzarkörpa táptérelkeknek csak 81%'-át érli el.

Árpa-körpát mindennemű s korú kérődző-állattal és sertéssel lehet etetni, de leggyakrabban sertészívalásra használják, utóbbi esetben azonban leforrázza vagy főzve, míg a kérődzők nyer-en kaphatják. Etnél többet lehet belőle, mint a buza- s rozskörpából, mert az árpa-körpának nincs olyan peyitáló hatása, mint a másik kettőnek. Megemítjük, hogy miután az árpa-körpát gyakran hamisítják, csak fehérjekötés és ellenőrző elemzés mellett czelszerű nagyobb mennyiségben vásárolni. Csaklő.

Mi a különbség a polland-china és a berkshirei sertésfaj között. (Felelet a 197. kérdés kérdésre.) A polland-china és a berkshirei sertés között valami igen lényeges különbség nincs, sőt a berkshirei sertés szerepet is játszott a polland-china létezésénél. Tekintettel azonban arra a körülményre, hogy ezelőtt 10-15 évvel a polland-chinát há érig magasztalják, meg sem tudott általánosságban elterjedni, mert a berkshirei sertés már a 17. század óta a berkshirei sertés, melyek a berkshirei javára bílenetik. Ilyen finomabb különbség, hogy sonkai bár elég nagyok, mégis kisebbek mint a berkshirei sertésé s ennek husa is, különösen pedig sonkái izletesebbek. A polland-china lassabban fejlődik s legelőt sem értékesíthet jobban, mint a berkshirei. De emez jobban is el von terjedve, tenyészítési, sőt köztényszerítési czelokra is kerestethet, miert is a berkshirei tenyészítése határozottabban ajánlható, mint a polland-chinát. Annak hogy a berkshireit legeltessük, semmi sem áll utáiban, csaknem olyan értelemben kell a legeltetést venni, mint a milyenben nálunk szokósak. Ha ugyan a berkshirei kocaolt a szert, akkor egy évenet kétszer malszorozzon s minden alkalommal 8 malczzot neveljen fel, ha azt várjuk, hogy ezek a malcok gyorsan fejlődjenek, akkor megfelelő is kell azt a koczáit táplálnunk. Ilyen megfelelő táplálást a második-harmadragy legelő nem nyújthat, habár ömterünk gazdaságot, ahol a koczákat nyarón át csak a szoptatás tartama alatt kaphatják az istállóban is eleséget. Lehetőségessé tehát kizárólag csak legelőn is tartani őket, azonban csupán olyankor, amelyen bőven van here. Egy rendesen kelet tenyészethet kapjanak a koczákat télen 4-6 kg. forrázott lóherét, 1 kg. korpát, 1/2 kg. árpa- vagy tengeridart; esetleg csak 2 kg. lóherét s ugyanannyi répát. Nyarón ellenben a legelőt tartama alatt a legelő minőségére s ahoz képesti hogy szoptat-e a kocza vagy sem, kapjanak 0.5-1.5 kg. korpát vagy darát. Ilyen takarmányozás mellett lehet arra számítani, hogy a kocza évente 15-16 malczzot nevel fel, a melyek 12 hetes korukban 8-15 forintón értékesíthetők darabonkint

s amelyek 1 éves korukban meghalva elérik a 140—160 kg. elősúlyt. Végül bijelzema, hogy a berkaberei sertésnek fajfajlajozza a fekete-szín, az oldalakon s végtagokon legfeljebb tenygrányi fehér foltokkal. Ha valamely sertés más színű, úgy nem berkaberei.

Takarmányrépamag termelése. (Földt. a 198. számú közlésre.) A takarmányrépamag-termelésről a „Köztelek” múlt évi 98-ik s ez-évi 20. számában kimerítő ismertetést talált. Legpraktikusabb mód az lesz, ha először fajtáztá magunk való répát termel: a fajta aszerint választandó meg, hogy a gazdaság viszonyai között milyen nagy hozamot ad s milyen enyék az élettartama. Ha már ez érven akar magot nyerni, a meg meglévő répából kell a magunk valóit kiválasztani, mely célra csak teljesen ép, egészséges, fagyolt és egrágrázott nem szenvedett répák használndók. A talaj jó erőben legyen, esetleg a magra alá megrágrázandó. Az ültetés ideje április közepe. Sorföldiség 80—100 cm., sorozási távolság 90—50 cm. Ez általában a répafajtától, annak nagyságtól függ.

A mag augusztusban érik, az érényenlőten, így az érétt száraz 6—10 napú időközben szedendők s kis kévékbe kötve kiszáritandók. A megtermés nagysága megfelelő kezelés s kedvező időjárás esetén 4—8 méter-mázsa.

A magot szélles helyen vékony rétegekben kell gyakori átlapátolás alkalmazása vételével jól kiszáritani, mert a mag nedvességét sokáig megtartja s ez a csirizőképességének ártalmára lehet.

K. I.

IRODALOM.

Gazdasági tanácsok a gazdálkodás külön-böző ágainál; írta Rodiczky Jenő. Második bővített kiadás. Budapest 1900. Ára 3 korona.

A népies gazdasági irodalom ezen termé-ékének első kiadást, a „Köztelek” múlt évi 38-ik számában méltattuk részletesen s az ott kifejtett bírálat helyességét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ezen munka rövid egy év alatt a második kiadást érte.

Hogy pedig a szerző művét nemcsak a czimlapon, hanem tényleg is tetemesen bővítette, kitűnik már azon egy számadatból, hogy az első kiadás csak 187, a második pedig 254 lapra terjed.

A bővítés pedig arra vonatkozik, hogy az új kiadásba több oly új kérdés felvetett, melyek a könyv érékét tetemesen emelik. Ezek sorába a következők tartoznak: Sulyra és mértékre ügyeljünk! A rét önözéséről. Átörökés és leszarás. A tejnek jobb értékesítéséről. A racka-juhról. A cigigjáról. A kasos méhészkedésről. Kasos méhészkedés le-kézés nélkül. A méhek helyes beteléről.

Ha még hozzá tesszük, hogy ezekben az új fejezetekben is azzal az élénk, világos és szabatos előadással találkozunk, mely a komoly tárgyú könyvet oly élvezetes olvasmányossá teszi, hogy továbbá a mű külső kiállítása is

oly díszes, hogy a legnagyobb igényeket is kielégelheti, biztosra veszzük, hogy ez a kiadás ép oly gyorsan el fog kelm, mint az első.

Hensch Árpád.

VEGYESEK.

Mai számnak tartalma:	Oldal
Az ÖMGK közlésményei.	678
Három beszéd a főrendiházban.	680
Az európai fejlődésmunka termeléséről.	684
Alattgyőztesítés.	
Mi az oka a kancák gyakori terméketlenségének?	685
Alattgyőztesítés.	
Ragadós tüdőbő és tüdőgümők.	685
Irodalom.	
Gazdasági tanácsok.	687
Vilázbökrény.	686
Vegyesek.	687
Kerekedelem, tözede.	689—690

A m. kir. mezőgazdasági múzeum gyűjteményéről a VII. ker. Kerespesi ut 72. szám alatt hátkem megtekinthető a hétéfői és az ünnepek követő napok kivételével:

napokat d. e. 9 óráig d. n. 1 óráig.
Hétfői és az ünnepek követő napokon a múzeum zárva van.

A múzeum látogatási jegye.

A legközelebbi villamos-kocsimegálláshely a Kerespesi-utóra a városból jövet VII. ker. Alsó-erdősor utca sarkán, a városba menet VIII. ker. a Kenyérmező-utca sarkán van.

Halálhöz. Bársony Istvánt, az ismert térczíróit a „Köztelek”-nek is kitűnő munkatársát súlyos csapás érte, amennyiben édesanyja, Bársony Jánosné, szül: vörösmartí Fáyssy Luiza e hó 24-ikén, életének 74-ik évében rövid betegségi után elhunyt. Az elhalt orraszontí férjénél. Bársony Jánoson kívül hat gyermek és számos unoka szolgálja.

A kivándorlás ügye. Megemlékezésünk már arról, hogy Balás Árpád, a m. kir. mezőgazdasági múzeum igazgatója buzgó tevékenységet fejt ki abban az irányban, hogy a közügyelettel terelje a kivándorlás kérdése s a hivatali társadalmi intézményeket ezen kérdéssel való foglalkozásra serkenesse. Előbb a Nemzeti Szövetségben tartott felolvasást ez ügyben, ezt követte most a közgazdasági társaságban tartott előadása, amely ki, de illusztráltasság előtt folyt le. Balás a kivándorlásban a nemzeti és a gazdasági gyűléstől tünetelt látja, amely rák nézve minden szempontból csak veszteséggel jár. A kivándorlási mozgalom visszatérőleg tartja tehát szükségesnek, de nem erőszakos módon, hanem oly formán, hogy a kivándorlást előidéző viszonyok változtassanak meg. Ezeknek a viszonyoknak alapos tanulmányozása képezze a társadalmi organum feladatát és ezek között a közgazdasági társaság figyelmét a kivándorlás okait felderítő adatok gyűjtésére irányítja. Előadása folyamán az adatgyűjtésnél irányadó szempontokat is kifejtölte, úgy a társaság magavető téve a Balás javaslatait,

rögtön amely is állította azt a bizottság, hogy a kivándorlás kérdéseivel foglalkozni hivatalos lesz. További felolvasást a mozgalmunk ügyi komitványja Balás, hogy az összes ezen ügyekkel foglalkozni hivatalos intézmények hasonlóan bizottságot küldjenek ki s ezek a bizottságok egymással lehetőleg érintkezésbe lépjen, egységes működést is fejtenek ki. A bizottságok kutatásának eredményei aztán részben társadalmi, részben pedig állambizalmi akciónak szolgálnának kiindulási pontul. A Balás terve tagadhatlan szép s önzetlen büszkula elismerése méltó. Bár nem elsőnek foglalkozik a kivándorlás ügyével, övé az a terv, hogy ez ügyben az érdekelte társadalmi intézményekkel együttes működését megkísérleze. Bár csak a tervezet váza is elég életerősnek bizonyulna. De nem alaptalanul utalódok az a fellogás, mely a bizottsági működésektől különösebb eredményt nem vár. A bizottsági felolvasásoknál intézmény, melynek meg az önzetlen terv kedés leggyorsabb rugója: az egyéni ambíció sem áll háta mögött. Azért véleményünk szerint oly nagy munkákat végzésére megbízásnál ellátandó egyének választandók ki inkább, kiknek munkálata fölött az illetékes testületek amuzgy is bíralatot gyakorolhatnák. Egyébként Balás a kivándorlás kérdést az ÖMGK-ba f. hó 30-án tartandó közgazdasági szakszövetség ülésén vezeti be.

Attérünk a napirendre. Mint a nyitra-völgyi gazdasági egyesület hivatalos közlönyéből olvassuk, a gazdasági egyesület e hó 2-án megtartott közgyűlése a következő határozatra hozta:

„Az országos szövetség felhívása a vámtarifák ügyében az egyesületünk nézve érdekel nem bír, áttrünk a napirendre.”

E határozat előzménye az, hogy az ÖMGK. vámtarifi bizottsága a jövőben követendő vámpolitikával szemben a magyar gazdaságközönség részéről támasztható követelményeket határozati javaslatokban foglalván egybe, ezeket a hűtőre álli javaslatokat véleménynyás végett a vidéki gazdasági egyesületekkel megkölödtö. Állásfoglalásról nem azokban szó, abban az irányban, hogy mezőgazdasági érdekeink az újra köténdó kereskedelmi megvételésnekél új vámtarifá alapján jobban szervezdelmeztessek. A gazdasági egyesületek örélyes állásfoglalásának nagy jelentősége van azért, mert az a kormányának támasztása gyánant szolgálhat és azért is, mert bizonyára más érdekeltségek is igyekezni fognak befolyásukat érvényesíteni vámpolitikai alakításra. Ebből a konzertből tehát a gazdaságközönségnek kimaradnia nem szabad. Így állván a dolgok, meglepetéssel vesszük tudomásul, hogy a vámtarifák ügye a nyitra-völgyi gazdasági egyesület érdekeltelem nem ügy hisszük, ezt a minden materializmusot emelteké fellogást keresen osztják, mert valaki csak egy szék buzát termel vagy egy fiaszkotát terü öljában, az ugyancsak nem maradhat közömbös a mezőgazdasági termények árakulásának legfontosabb tényezője: a vámvédelem iránt. Emlekeztetésbe vessük a nyitra-völgyi gazdasági egyesületnek, hogy az ilyen közömbös napirendre térés volt a mulban is oka

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb

magyar beszerzési forrása

ajánlható

Mauthner

Ödön

cs. és kir. udvari szállító magkereskedése
Budapest, VI., Andrásy-ut 23.

annak, hogy a magyar gazda nem bírt érvényesíteni ott és akkor, ahol és amikor főbenjáró ügyet intéztek el.

A jövő vámpolitikája és új vámtarifánk. E cím alatt egy 320 lapra terjedő vastok kötet jelent meg Rubine Gyula, az OMGE. Ügyvezető-titkárának tolla alul, melynek az a célja, hogy a vámpolitikai kérdések tanulmányozásához adatokat és kereskedelmi szerződésainknek a magyar mezőgazdasági termelés érdekében való elbírálásához anyagot szolgáltatson. A tanulmány, melynek konklúziója az OMGE. vámtügyi bizottságának hivatalos véleményeként szerepel, behatóan ismerteti a származott-európai államok vámpolitikáját, kereskedelmi szerződésinek történetét a lényegben, használatra való gazdasági viszonyunkat és fejtegetésüket az adatok örökös halmozásával láva el, becses forrásmű grantán hivatott szolgálni mindazok számára, akik az előttünk álló vámtügyi viták iránt érdeklődnek, vagy azokban tényleges részt venni óhajtának. A mű csak korlátot mennyiségben áll rendelkezésre. Megrendelhető az OMGE. titkári hivatalánál. Ár 10 korona.

Köztelek-estély. E hó 25-ikén az OMGE. bankett rendezett a most kinevezett mezőgazdasági attasé tiszteletére. A bankett lefolyásáról szóló részletes tudósítástól térzükze miatt a „Köztelek” jelen számból kihagyni léven kénytelenek, azt a legközelebbi számban találja fel az olvasó.

Védkezés a szőlőmoly ellen. Minthogy az elmúlt esztendőben a szőlőmoly nagy károkat okozott, a m. kir. földmivelségi ügyintéző elrendelte, hogy a Rovartani Állomás kutassa ki azt a módot, a mely legjobban és legolcsóbb volna a baj leküzdésére. A végrehajtott kísérletek kimutatták, hogy legjobb eredményt ad a kora tavaszi, április végi eljárás, a melyjél behatárolandó tétetik a moly rajzása és így a szőlő megfertőzése is. Hogy ez az eljárás miből áll és hogyan hajtható végre, azt a Rovartani Állomás földmivelségi ügyintézőjének rendelkezései egyelőre rövid utmutatásban dolgozta ki. Ezt az utmutatást megszerzhették díjtalanul mindenki, aki azt a m. kir. állami Rovartani Állomástól (Budapest, V. nádor-u. 28.) akár egy levelező lapon is kéri.

Néptantók a szőlőmivelési szolgálatában. A földmivelségi ügyintéző már négy év óta, évenként négy hétre terjedő szőlő-és borgezdasági tanfolyamokat rendez az néptantók számára, akik oly községekben működnek, a hol a lakosság a szőlőmivelésre illetőleg az eljuttatott szőlők felujtására van utalva. A folyó évben ilyen tanfolyamok lesznek: Szent-Endrén, Pécs-Váradon, Kaszovártól, Tapolezán, Pozsonyban, Egerben, Tarcalzon, Beregszászon, Szilagy-Somlyón, Bihar-Diószegen, Mésénen, Nagy-Enyeden és Töröcskén. Ezen tanfolyamokra ez évben összesen 156 néptantón vettett fel. A tanfolyamok április hó 25-án kezdődnek s a felvett néptantók egyenként 120 korona utazási és ételtási árlányt kapnak a földmiv. minisztertől.

Tenyészállattakliallítás. Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület Nagy-Enyeden, 1900. május hó 4-én díjazással egybekötött tenyészállat-kiallításat rendez. Pénzbeli jutalomra esásk hírtörökök tarthatnak igényt (5-100 holdas birtokokra). Díjkoron alófehérvármegyei tenyészút nyertes. Idegen vármegyei birtokokos tenyészállattal elismerő-oklevéllel tüntethetők ki. A kiallítás kezdete 1900. május hó 4-én d. e. 10 órakor. Helyszín Nagy-Enyed város vásártere. Tenyészútók és kiállító tenyészállattal bejelentése végett Székelyhidy Viktor gazd. ügyintézőhöz (Nagy-Enyed) a szállítási kérelemmel egyetemben írványokért pedig Tulogy Sámuel m. kir. állat-tenyésztési felügyelő urhoz (Köszvár) forduljanak.

Díjkedvezmény a hazai czukorgyárak czukorrépa, répszárazat és mézszárazat külföldjeire. Úgy látszik hogy a czukorgyárak

részére biztosított állami kedvezmények már végre éjrtak. De még sikerült ezen gyárak képviselőinek, kik melesleg megjegyezzék nagy kaptalástak — április 1-től való érvényenél a folyó év végéig az eddig biztosított vasúti szállítási díjkedvezményeket nagyrészt fentartani. A m. kir. államvasutak összes vonalán és a pécs-barcsi vasuton szállítandó czukorrépa valamint a megfordított irányban szállítandó mézszárazat és répszárazat külföldemnek után a (furdjandik) a tényleges suly, de legalább is a használt kocskák raskysulya után való fizetésé mellett némi esékely módosítással illetve díjfel-émelésel az eddigi díjtételek fenta: taltak.

Különféle takarmányemlék deklaszifikációja. A folyó év április hó 15-től kezdve díjzabási uton leendő érvényesítéshez az alábbi czikkék után teherükért való feladásánál az általános érvényű díjzabásai határozmányok fentartása mellett a díjzabási I. részében részes osztrák, magyar és bosznia—hercegovinai vasutak összes vonalán az A — A — C. osztályú díjtételei engedélyeztetettek és pedig: az Áronszályozás H — 37. tétele alá tartozó takarmányliszt, M — 28. tétele alá tartozó moslók, O — 22. tételében megnevezett takarmányliszt, R — 10. tételében megnevezett rizs-takarmányliszt, S — 54. tétele alá tartozó szörpökörpa, T — 29. tételébe alá tartozó törköly utca. Az így deklaszifikált takarmányemlék 10—35% -al olcsóbb szállítási mérsékelt ino-válnak megválnak.

Újították az orosz gyümölcs-szállítás- havi jelentéséről főkonzultansuk márczius hó 1-jén elkészített irja, hogy az orosz császári gyümölcszállító társaság lépéseket tett aziránt, hogy a különleges vasúti kocskait szaporítsák és ezeknek berendezését megjavítsák különösen a szelvezetők, a kettes tőköt, pallók és fedeztet tekintetében, hogy a gyümölcs így módon egyrészt nyáron a túlságos felmelegedés, másrészt pedig télen a fagyás ellen kellő oltalmat találjon. Konzultansuk meg-nyajta, hogy a kérelemnek előrelátótlag fogva-nyajt lesz. Ez történik Oroszországban akkor, mikor a magyar gyümölcstermelőköl az államvasutak meg a bakokat is meg akar-ják vonni!

Lapunk vidékre menő példányához El-singer M. J. és fia Budapest csej hirdetésé van csatolva, melyre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Az idényhez. Megérkezett a gazdák és ezzel kapcsolatos hivatalos marha- és lótanfolyamok ideje, melyben állattarka legjobban szükség van. Ezen időben mindenekelőtt arra kell tekintetünk, hogy állattark egészségének és munkaképességének és hogy azok is megvédjük. Hogy ezt eljéjük a legelőhelyek joga-kán is előlé vebessük, ne mulassuk el a már minden állattaros és előkelő birtokos által ajánlott Hottér-féle állatgyógyászati tanfolyam használatát, melynek költsége gyor. jó és haték. Bővebbet a miú hirdetés.

NYILTTÉR.*)

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában az „Ujleki Uradalom Üzleti berendezése” a „Köztelek” szerkesztőség által kitüntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Írta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmesezégére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csi-sos könyv, ára portmentesen megköldehető: 65 korona. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

*) Az e rovatt alatt közlöltek a szerkesztőség felelősségét nem vállal.

Szuperfoszfátot,

Kénsavas-kállt. kénsavas-ammonot, kovasavas-kállt, (dohánytrágyására)

kénport,

(legfennobb — 78% Chancel oldium ellen)

rézgálicot, 98/99%

legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA”

MŰTRÁGYA, KÉNSAVAS YEGYI IPAR RÉSZEYNTÁRSASÁG BUDAPESTEN,

V. KER. FÜRDŐ-UTCA 8. SZÁM.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár

1900-ra.

A „Köztelek Zsebnaptár” ezen hatodik évfolyama rék közlőseben, javított és tetemesen bővített tartalommal bír.

A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt teljesen nélkülözhetősé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagok és a „Köztelek” előfizetői részére bérmentes küldésel egytt

3 korona 20 fillér.

Megrendelés

a „Köztelek” kiadóhivatalában,

Budapest,

IX., Üllői-út 25. (Köztelek).

1900. évi Pályázat: 22.222.222. szám.

Felhívjuk a t. sz. gazdák és szász figyelmét

a budapesti gyapjú-ankézőkora,

HELLER M. S. TÁRSA,

BUDAPEST, Y. Erőssé H.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátöze.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi czég jelentése.)

Mapi jelentése a gabonátözeről. 1900. április 27.

A majdnem egy fél évig „agyonizsolt” áprilisi termény ma végre befeléjézt érte; egyhárom lókos májusra s határadi ajál változva 6 ellérny 15-28 K. indúl meg e 15-28 K. árái, omúl magasabb volt a ros, mely 142-30 K. is jyezett, míg tengeri megmaradt változatlan 1098 mellett. A külföld ma újra lenyább arányokat küldött így New-York 11-28 és Chicago 14-28-ig alacsonyabb részben európai hírekre s részben a „Cincinnati Price Current” kedvezőbb jelentésére. Nánk a többi határvidékek csekélyebb változás állott be, árhalmán egyben véve csak egynehány fillérig volt, a serent, amint nagyobb mérvben verők vagy eladók jelentektek. Leszámoló árfolyamok a következők: budára 15-96, szára 14-04, zára 10-10.

Készáruban az ület ma nagyon vattogott volt, mennyiségkor egészen véve 3000 mássag vattogott áru volt elhelyezhető, míg a későbbi órákban a mássag részével alacsonyabb árak mellett körülbelül 18000 mássag buza kelet el. A napi hozatala viszont 8077 hajón 10116 q.

Az árféjzés 100 kgr-ra vonatkozó:

Eladott:

Buza:

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Tiszai- és Felső-magyarországi buza.

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Pestmegyei buza.

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Felső-magyarországi, Makói, Török-bocsi, Besenkeri, and Bányai buza.

Rozsban gyenge forgalom volt, különösen árszart mellett, árak valamivel magasabbak, az árszart jobb minőségű rozsként értékelődtek, melyekért verők szivesen meg 14 K. is engedélyezték ad hit, egyenbe értek 13. —13-90 K-ig volt elérhető.

Árpa kereseti s főmobb árakat 14-50-80 K-ig fizettek ad hit, míg takarmányi cseleokra 11-90-12 K-ig K. vettek.

Tengeri szilárd s jó vételűek mellett maras árak voltak elérhetőek, a legkevesebb 11-10 K. volt kapható, míg Szarvason, Kálsán és Karcagron 10-00-80 K. értek el.

Zab tartók árak mellett gyenge forgalom.

Határvidék egy órai árszárt

Table with 2 columns: Item, Price. Rows for Buza májusra, októberre, Rozs októberre, Zab októberre, Tengeri májusra, júliusra.

Szészitelt.

Buza. (Gödeléger Gábor szeszgyári árszámoló)

A szésziteltben e héten az árszámot ismétléni dénk volt e főleg a nagyobb kereslet miatt a szeszárak azonnali és későbbi szállítása szilárdan szilárdak. Elkellet minőségű szesz helyébe gyártották adóva 114-00-115-00 K., adózatánál 14-00-15-00 K. azonnali, valamint májusi szállítása. Későbbi szállítására tartózkodnak a gyárak az eladástól, mert magasabb árakat remélnék.

Vidéki finomítógyárak részéről e héten legjobb hírlak nem volt e csak néhány kisebb üzet léteztül 113 K. ad állomás.

Élesztőszez szilárd és adóva 115-50 K. adózatánál 45-00 K. kelet el.

Metopoldandji szeszgyárak részéről "kontingens nyereszes e héten 37 K. volt kintára e néhády szék behitőitler az áron és valamivel drágábban zárúva is lett.

A kontingens nyereszes dra Budapeston 37-50-38- korona.

Bécsi jyezés 41-80-42-20 korona, kontingens nyereszesről szonnali szállítással.

Frdyási jyezés 118- korona adóztól 64 39-37 korona adózatlan szeszért.

Frdyási jyezés 20- korona kivétel szeszért 90% jyezés 20- korona.

Kételező több nagyobb üzet finomított szeszt vásároltak, melytőlük fel lett szállítva.

Vidéki szeszgyárak közül: Baja, Losoncz 50 fillérig, drágábban, a többiek változatlan szilárdan jyeztek.

Bu-nyári adózatok: A szesz: Pestmegyei 110-00-115-00 korona, szászárak 114-50-115-00 K., jyezés adóva 112-50-113-50 korona, nyereszeses szesz (kontingens) — korona, szeszárak szesz 38-37- korona. Kontingens nyereszes — korona.

Az árak 10-000 Hírlakoktól hordó nékelti bérmentes szeszvel vasalásból szállítva kintára jyeztek e málet érteendők.

Vetelmények. (Mentcher Odon tudósítása.)

Az élce haladott évadot tekintve véve, az üzet étlékek jyezhetők. Forás árára. Az élcei kizáró- letek — érte a megbízható árát — majdnem kifogytak. Erkekik ugyan még áru a piacra, de ez mint vetőmag nem jölhet tekintve, mindnyogy ez vagy amerikai, vagy az ezen évben oly nagy mennyiségben a piacra kerülő régi csirakéltelen francioznyiág mag. Lászcsemlények még mindig jó kieleve van. Takarmányozás ma a többi ületnél nagyobb mennyiségben kelet el. A leg- kelendőbb cikkekhez sorolhatók az időseztér a fag- megnek réte és legelőnek, valamint korti pánsátnak. Mókár. Az élcei üzet emelkedő árak mellett igen élénk. Bükkyón helyett a garák nagy mennyiségben vásároltak mezés borost, melyt mint tudják nemcsak tel- lesen pótolja a búkkózt, hanem jóval fel is mulja a takarmányi érte és bérmentes tekintetében.

Jyezések nyers árakról 100 konkint Budapeston érte:

Table with 2 columns: Item, Price. Rows for Yörös lobera, Lucerna, Hócsana, Magyar, Muharng.

Bédrész és Strassz „Királymalom” üzetl tudósítása s „Közlelet” részlete. 1900. április 27-ek.

Szék és Rozsárslat

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Szék and Rozsárslat.

Ár Kor. 22.40 21.40 20.70 19.60 17.60 15.50

Köleskása:

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Szék and Rozsárslat.

Ár Kor. 28. 25- 24- 22.60 21-

Risztakarmány Árpádra Takarmányára

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for 10-K, 10-K, Rozsokorpa.

Árrok 100 konkint, helyben, elégségtül tisztasulnyk véve, zaskál együtt érteendők.

Az Erzsébet Gözmalom-Társaság üzetl tudósítása s „Közlelet” részlete. Budapest, 1900. április 28. Kötelezettség nékelti árak 100 konkint, teljesültyi tiszta pulnyk érte, zskóztól, a budapesti vasutj vagy hajó- állomások szállításra:

Buzalászt:

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Szék and Rozsárslat.

Ár K.: 27.60 28.20 24.20 23. — 22.40 21.60. — 16.70 14% 6

9-58 takarmányára, szék sorombá: korona 11.20 9.20 9.30

Licz Gözmalom Résevény-Üzetl tudósítása s „Közlelet” részlete. Budapest, 1900. április 26. Netto-árak 100 kg-ért. Budapest, elégségtül tisztasulnyk, zskóztól. Kötelezettség nékelti.

Buzalászt:

Table with 4 columns: Quantity, Price, Quantity, Price. Rows for Szék and Rozsárslat.

Ár K.: 27- 25.60 24.20 22.60 22.20 21.40 20- 17-.

Table with 4 columns: Takarmányviselt, K, P, G, R. Rows for 7% and 8%.

Ár: kor.: 15.80 11- 9.20 9.40

A központi vászárakonk árjyezése magyán (en gros) eladott étlémlékek árnyál.

Magyar gazdák vászárakonk elmlá részvetése: üzetl jelentése. 1100. április 26 25 6 4.

Az emltet napokban hozatalaink étlék vétel- kedv és változatlan árak mellett következtek helyetők el.

Ujloktól került 68-100, szeszárak szilárdon 80-86 koránán 100 konkint, nékelti áráról 14-16, apról 11-11 konkóntát páronkót. Ez elégségtül mennyiségben érkezett, nyagyan 130-140 fillér fizettek kiért. Étlékbőlmaras a hozatalk étlémlékek, mindnyogy a multhei árak érvényüket vesztették. Elte cárké nagyság szerint 2.40-3.00, tyk 3-4, pulyka 10-11 korona páronkót.

Tójsán ad árak tartottak. Alföldi tykós 68-50-59.00, erélyi 57 korona értékű ládánknt.

Vaj nagyon keresett. Travaj 2.38-2.40, fűszávj 1.70-1.80 korona. Turó máj lissan folyó és 24-28 fillérnek ké konkint.

Szárpadán a hozatalk bőségesek, vastagságán 2.00-2.40, közep 1.70-1.85, vékony 1.40-1.50 korona. Saláta ugróka 60-80 fillér, tók 2-3 korona darabonknt.

Hivatalos árjyezés

Budapest szeszárakvászárakonkban eladott étlémlékekéről. Budapest, 1900. április 26-ri.

Hús és hústerekék. Marhahús I. q. hátúja I. rendű 100-108, II. r. 98-100, III. r. 92-96, eleje I. r. 98-100, II. r. 92-96, III. r. 78-82, borjúhús I. q. hátúja I. r. 100-116, II. r. 100-108, eleje I. r. 92-96, II. r. 90-92, bárány I. darab hátúja —, eleje I. r. 92-96, II. r. 88-90, III. r. 82-84, I. q. hátúja I. r. 84-90, II. r. 80-82, III. r. 75-80, sertéshús I. q. szalmónál budapesti 88-94, vidéki —, szalmóna nékelti budapesti 92-96, vidéki —, sertéshús I. q. szalmóna nékelti vado áraknál való —, füstölt budapesti I. r. —, vidéki II. r. 1. q. 124-130, malac 68, csopón I. r. : drb 5.00-7.00, tisztított I. r. 1 kg. 1.40-1.50, sonka I. q. nyera, half. hentesúros 0.90-1.20, füstölt half. csontal. 0.90-1.50, csont nékelti 1.20-1.70, sonka füstölt prágai, csontal. 1.80-2.00, csont nékelti 2.50-3.00, kolbász: 1 kg. nyera —, 100-108, II. r. I. q. 1.40-1.50, szalmóna I. q. szóztól 90-98, füstölt 108-112, sertésárj. I. q. hordvány 110-118, hóróna nékelti budapesti I. r. 108-108, szalmái I. q. belföldi 200-200, tyk —, korona.

Barmad, a HÉZ: (1 pár) csirke rántányi való 1.10-2.00, tyk belföldi I. r. 2.80-3.00, kappan hízott I. r. 0.00-0.00, sovány 0.50-0.60, rucca hízott I. r. 0.00-0.00, sovány belföldi 0.20-0.30, illa fiatal udjón- ésg 6.40-9-—, udj hízott I. r. —, sovány belföldi 0.00-0.00, pulyka hízott I. r. 9-10-10, sovány belföldi —, korona. — drb Tisztított: csirke I. r. drb 1.20-1.60, tyk I. r. drb 1.50-2.20, kappan hízott I. kg. —, drb 2.00-4.00, rucca hízott I. r. 0.00-2.60, I. kg. 1.12-1.20, udj hízott I. kg. 1.12-1.20, tyk hízott I. kg. 1.00-1.20, I. drb —, magó I. kg. —, I. drb —, ludmáj I. kg. 2.40-3.00, nagy I. drb 1.00-2.00, tudszár I. kg. 1.00-2.00 korona.

Hal. HÉZ: (1 kg.) harosa 1.40-2.00, eszuka 0.00-0.00, ponty dunai nagy 1.00-1.80, márna 0.00-0.00, süllő balatoni —, csomó 0.80-1.20, pisztráng 6-87, kecsage 0.00-0.00, angórélti 0.00-0.00, aprk evő 0.50-0.80. Lazacj rámpó 1 kg. 0.00-0.00, kelona.

Tej és tejtermékek. Tej teljes 1 liter 0.18-0.16, belföldi 0.18-0.212, tejlet 0.50-0.65, teavaj 1 kg. 2.00-2.50, 25% darabos 1.60-1.80, szedelt 1.60-1.80, olvasztott —, margarin I. rendű —, II. r. —, tehenébrú I. r. 0.20-0.28, juhébrú 1.12-1.20, lipoti 1.00-1.25, túrhatj —, csomó 0.80-1.20, csomó nélküli belföldi 2.00-2.00, köz belföldi 0.80-1.20 korona.

Liszt és kenyérméregék. Kenyérizlet I. q. —, kenyér monori, helyb hozsua I. q. 0.26-0.26, barna 0.22-0.25, rusz 0.26 korona.

Szárak. Szék. Lencse belföldi I. q. —, 00-00, 00-00, 38.00-56.00, borók hazai hájón 3.00-24.00, kopított 26.00-30.00, kiföldi hájón 20.00-34.00, bal fehér apról 14.00-18.00, nagy 14.00-16.00, szines 12.00-20.00 korona.

Tófsz. Friss teatályos 100 kdt 440-440, alföldi (1440 drb) 55.00-60.00, erélyi (1440 drb) —, 00-00, szersz (1440 drb) —, apról (1830 drb) —, szeszárak —, korona.

Zsúsg. Szárgapra 100 kdt —, I. r. I. q. 4.50-5.00, pörizsnyécsud 100 kdt —, I. r. I. q. 2.00-3.00, zeller I. r. 100 drb 6.00-16.00, karabé I. r. 100 drb 2.80-3.00, vöröshagyma udj belföldi 100 kdt —, éretk máj I. q. 15.00-17.00, fok-

A Szegedi kenderfonógyár részv. társ. Szegeden

ajánl arató gépekhez való elismert kitűnő minőségű

manila kévekötfonalat,

valamint egy külön eljárással a ezéknak éppoly jól megfelelésen előállított, több nagy uradalomban kipróbált, 20°/₁₀₀-al olcsóbb

kévekötfonalat magyar kenderből
minden aratógép szerkezetnek megfelelő gombolyagban.

Ugyanott **gazdasági kötéltárak** és **valódi kenderzsákok** jutányos árban kaphatók. 822

Földbirtokosok, gazdák és raktár-vállalatok stb. figyelmébe.

Austria-Magyarországon általán bevezetési s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézetem

ajánl igen csekély kölcsöndíj mellett 96 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságu teilitet

kazal ponyvákat,

vasuti wagonok és más mezői termékek betakarására szolgáló ponyvákat, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekterponyvákat**, míáltal saját ponyvának beszerzése megtakarítatik. Ugyisint

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legelősebben szerzethetők be új és használt 796

telített ponyvák,

valamint **szekterponyák** 7 korona és 9 korona, továbbá új és használt

zsákok

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Minden 50°-kal olcsóbb mint bárhol.

Cseka zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V. Arany-János-utca 12.

TELEFON.

St. György-csúcs 1
Nagel Adolf, Budapest.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krépt (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban

Gazdaságok, Iparosok és malmok részere ajánlja a DREZDAI MOTORGYÁR Részv. Társas. (ezelőtt MILLE) (előmer) gár-, benzín-, petroleum- és acetilgen-motorait 1-1000 és locomobiljait.

Nagyserű ajtások

szabadalmzati

szerkezettel.

Minden kiállításon

és versenyen első

díjakkal és érmek-

kel kitüntetve.

Post-telegráf: Gellért Ipkas és Társa. Budapest, VI. Előre-s. 45
FIKÓMÉHELY BUDAPESTEN.

Importált eredeti angol kosok

kaphatók:

PICK OSWALD-nál
BUDAPEST,

VIII., Köszö-Kerepes-ut 1. sz.

Hírdetmény.

Ezennel közhírré tessük, hogy a kereskedelmiügyü magy. kir. miniszter ur Ó nagyméltósága folytán f. évi május hó 1-től kezdve a) a budapest-szolnoki vonalon fekvő: Szecsfő állomás neve Tápó-Szecsfő-re, b) a szolnok-nagyvárad-i vonalon fekvő: Sápaj állomás neve Sápja-, c) a szajol-aradi vonalon fekvő: Mező-Tur állomás neve Mezőtur-ra, Mező-Berény állomás neve Mezőberény-re, Csaba állomás neve Békés-Csabá-ra, d) a nagyvárad-szegedi vonalon fekvő: Szalonta állomás neve Nagy-Szalontára fog változtatni.

Aradon, 1900. április hó.

Az üzemvezetőgép.

Magyar Fenyőmag Pergető Gyar erdészeti magkereskedés

FARAGÓ BÉLA

ZALA-EGERSZEGEN.

Ajánl mindennemű hazai s külföldi legmagasabb osztraképességű új és lombvelvelli

Erdei vetőmagvakat

TÖLGYMAGKOT s gyümölcsfa magvakat.

Kiállításra díszkötve, arany és ezüstéremmel s számos erdészeti hatóság elismerő nyilatkozatával.

431

Árjegyzék bérmentve.

Mc Gormick Harvesting Machine Company.

Chicago-i aratógépgyár.

Kévekötfőaratógép. Marokraóaratógép.

Fűkaszalógép. Szénanyűjtő-gereblye.

Kaszaloesítő. Kévekötfőszineg.

Nemrég nyitottak meg Budapesten új üzletünket és azt magunk vezetjük egyenesen saját üzemünk szerint. Ezen időnyben szolgálhatunk tisztá manillakötőszineggel, melyet chicao-i gyárunkban gyártottak.

Képes árjegyzékekért és útmutatásokért tessék az alul jelzett címbe fordulni:

Mc Gormick Harvesting Machine Company.

WILLIAM J. STILLMAN, igazgató.

Budapest, V. Váci-ut 38. szám.

Lóárverés.

Tótmegyeren Méltóságos gróf Károlyi Lajos ur ménéséből folyó évi május hó 4-én délelőtt 10 órakor kezdendő árverésen a következőlovak kerülnek eladásra:

1 db	10 éves angol telivér kanca
2 "	4 " " " kanca és herélt
2 "	5 " " " félvér kanca
16 "	4 " " " kanca és herélt

Volontéere, Preferment, Millerjung, Netherawon, Fene-gyerek, Bögöner angol tellivér ménék ivadéka.

3 darab 4 éves amerikai félvér kanca és herélt, Dirego és Teoncha amerikai ügető ménék után.

1 drb	4 éves oldenburgi herélt
2 "	3 " " pinzgau mének
1 "	5 " " kanca
15 "	mustra igás ló.

Előzetes bejelentés esetén a tótmegyeri állomáson fogatokról gondoskodva lesz.

Jószágfelügyelőség.

798

Gzukkorrépa, burgonya és salétrom permetező

(szabadalmazott).

A szegedi kiállításon „uj és
figyelemre méltó” jelzővel
kitüntetve.

A szükségtel **ötzörös erőki-
fejtésnek** megfelelőleg sza-
badalmazott szivattyuszer-
kezettel ellátva.

Az **ormányos bogarak** ellen használható chlorbaryum és roarin permetezéshez. A **burgonya permosorája** elleni permetezéshez. A **salétromnak** odat alakban bármely odat alá és a **trágyalé permetezéshez**. A **csigák ellen** (lema melanopus) thanatonnal történő védekezéshez.

A **háromsoros permetező** egy pillanattalatt minden sortávolságra beállítható. Az **öt soros** pedig egy méter széles zárt sikot permetez.

Munkaképessége 3 kat hold.

E tökéletes permetezők kaphatók alólírott fel-találónál.

Ismertetés ingyen és bérmentve

703

Veszeli Zsigmond

DOMBOVÁR, posta-, távírda- és vasutállomás.

35165. szám. II/26.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

Az aradi jószágigazgatóság kezelése alá tartozó

kinestári földbirtokok, halászlati jogok

közül különböző időtartamokra az alább irt helyeken és időben megkezdendő nyilvános árveréseken bérbe fognak adni:

1. Aradon a kir. jószágigazgatóságnál 1900. évi április hó 27-én d. e. 8 óraker földbirtokok, továbbá halászlati jog.
2. Lippán a kir. kinest. ispánságnál 1900. évi április hó 30-án d. e. 8 óraker földbirtokok, továbbá halászlati jogok.
3. Temes-Szt.-Andráson a kinestári ispánságnál 1900. évi május hó 4-én d. e. 9 óraker földbirtokok és halászlati jogok.
4. Dentán a kir. kinest. ispánságnál 1900. évi május hó 7-én d. e. 9 óraker földbirtokok.
5. Pancsován a kir. kinestári ispánságnál 1900. évi május hó 8-án, d. e. 9 óraker földbirtokok és halászlati jog
6. Nagybeeskerekén a kir. kinestári ispánságnál 1900. évi május 10-én d. e. 8 óraker földbirtokok.
7. Kulán a kir. kinestári ispánságnál 1900. évi május hó 12-én d. e. 9 óraker földbirtokok.
8. Dantován a községházánál 1900. évi május hó 14-én d. e. 9 óraker Dantovai Bode nevű földbirtok.
9. Lugosi kinestári ispánságnál 1900. évi május hó 17-én d. e. 9 óraker kisköztélyi majorföld, továbbá tápiai halászlati.

Ajánlatok írásbelileg és szóbelileg tehetők.

Írásbeli ajánlatok egykoronás bélyeggel, 10% bánatpénzzel ellátva, kellő jelzésű és pecséttel zárt borítékban az árverés megkezdéséig az illető kinestári ispánságnál, vagy 3 nappal az árverés kezdetét megelőzőleg az aradi kir. jószágigazgatóságnál nyújthatók be.

A részletes feltételek a fent említett kinestári ispánságoknál és az aradi kir. jószágigazgatóságnál megtudhatók.

Budapest, 1900. évi április hó 23-án.

843

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Impregnált csillag * jegyű

takarmány répa-mag

Minthoey tudomásunkra jött, hogy a törvényesen bejegyzett csillag * védjegyet viselő és a 88.000-ik sz. a szabadalmazott eljárással impregnált takarmányrépa-magvainkat számos esetben hamisítják, a mennyiben egyes vidéki kereskedők néhány szak csillagjegyű répamagot rendelnek és ha ez elkelet, akkor mindenféle esekélyebb értékű magot árusítanak a csillagjeggyel ellátott zsákokban, hogy ez által azt a hiedelmet keltsék, hogy a zsákokban az általunk termelt és impregnált takarmányrépa foglaltatik, szükségesnek tartjuk a magyarországi tisztelt gazdák közönséget értesíteni, miszerint a valódi csillag * jegyű

Olajbogyó-alaku takarmányrépa.

impregnált

takarmányrépa-magvak

Magyarország, Felső- és Alsó-Ausztria valamint Morvaország részére kizárólag egyedül csak a

Mauthner Ödön

és. és kir. udvari szállító magkereskedő czégnél

Budapesten VII. ker., Rottenbiller-utca 33. szám és VI. ker., Andrássy-ut 23. szám kaphatók.

Az általunk termelt és impregnált fajták, ugymint

Sárga Oberdorfi,
Vörös Oberdorfi,
Sárga olajbogyó,
Vörös olajbogyó,

Sárga Eckendorfi,
Vörös Eckenáozi,
Sárga Mammuth,
Vörös Mammuth.

melyek mint említettük, — Magyarországon egyedül csak a

Mauthner czégnél

kaphatók, különösen kitűnnek azért, hogy

1. esirázási energiájuk erősebb. Magas esirázó képesség mellett, gyorsabb és erőteljesebb a kikelésük. Kitűnnek továbbá
2. a fajtáknak fajazonossága által, tudniillik alakra és színre nézve,
3. a magvak legodonosabb tisztítása és végre a meglepő nagy termés által.

Jaensch Gusztáv és Társa

ascherslebeni (Eszaknémetország), birtokosok és magtermelők.

Mammuth takarmányrépa.

Lucernát, lóherét, fűmagvakat

minden ezétra és minden egyéb gazdasági cikket.

Vetőmagot

a legújanszabó áron és garantált jó minőségben.

Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett, vásárolok lóherét, lucernát és egyéb magvakat és kérék min-

AJÁNLÓK:
Kocsikenőcsőt, Petroleumot,
Zsákokat, takaró- és eszékörponyvakat, kár-
rányfestékeket, fedtálatot,

MŰTRÁGYÁT

Olasz szappanrúlát tiszta vastag gyöké-
rebből 6-8 éves.

szélességet és egyéb ajánlatokat.

GÉPOLAJAT,

u. m. valódi tiszta olivajajat, elsőrendű
szavitalított repceolajat, stb.

Szalonnát

Fertőtlenítő szereket,

u. m. karbolav, karbolpor, cserol, zöldgálic stb.
régilic karboliumot, keselőt csudásot stb.

szélességet és egyéb magvakat és kérék min-

KRAMER LIPOT, V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

Sürgöncyzim: „CERES“ Budapest.

Telefon.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánata szolgálok.

**Tejgazdasági
Zsebnaptár**

az 1900-ik évre

ELSŐ ÉVFOLYAM.

Szorkozti és kiadja:

JESZENSZKY PÁL

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárja.

Ára: O. M. G. E. tagoknak, a Gazdatisztek
Orsz. Egyesülete, valamint a Tejtermelők
Egyesülete tagjainak ajánlott küldéssel
1 ft 65 kr.

Bolti ára 2 forint.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen.

Megrendelhető a „Köztelek“ kiadóhivatalában,
Budapest, IX. Üllői-ut 26.

Fairbanks mérlegek a legteljesebb
mérlegszerkeszetek.

A nemzetközileg ismert Fairbanks-mérlegok szilárdos rendszerűek, leír-
súlyos (nem mérőszákkal bírnak) a hídra tett terhet minden ponton
egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelőségükkel fogva egy
használatban, mint a különböző a legelső díjat nyert legkíméletesebb mérlegek.
Gazdasági, szeker-, marha-, zaák- és raktári

mérlegeinket

előszert és a ezeknek megfelelő szerkesztésükkel fogva különben a gazdák, gazd-
ságok és uradalmak részére a legmegelőbbben ajánlatjuk. A jutányos árakban,
melyek súlyokkal számított jobk kivétel tise-
des mérlegek áráinál nem magasabbak, a hi-
telesség, csomagolás és loco vasútra való fel-
adás költségét már befigyeltük. — Garde-
sági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek.
Származásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendé-
lések közvetlen körömben iródnakban, Andrássy-ut
14. címzandók. Árjegyzékkel, felvilágosítással
színtén központi iródnak szolgál.

FAIRBANKS MÉRLEG és GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG,
BUDAPEST, Andrássy-ut 14. Gyár: Külső Váci-ut 156.

A budapesti marhavásártéri vásári-pénztár részvénytárs.:
szarvakmarha, borjú, juh, kecske, bárány és sertések

bizományi eladásával

foglalkozik.

A bizományába kihirdett állatokat — Kiszér nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az
előzetes megismerés nélkül a feladott állatok „eladási-vevény ellenében
megelőző előlegét” nyújt költséggel megköltyött kamatból visszatér.

Vasúti küldeemények címzandók:

Vásárpénztár, Budapest, Fercenzváros.

Levél, sürgöny, telefonczim: „VÁSÁRPÉNZTÁR—BUDAPEST.”

RENDSZERES

MALOM-berendezések

és egyes MALOMGÉPEK,

termény-tisztító-művek

gabonaraktrák (silos) részére.

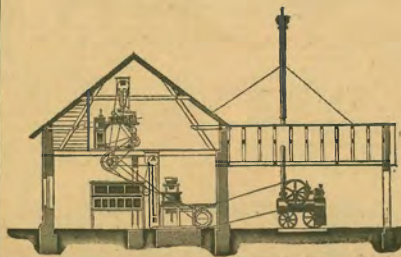
GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemezgyár, malomépítészet

Marshall, Sons & Co. Lmtd

angolországi gépgyár vezérigényűkö

BUDAPESTEN, V. ker., Külső váci-ut 46. szám.

Hazai Ipart

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. József-utca 7.

Csakis

Hazai Ipart pártoljuk.

Fejtrágyázásra

réték, hereföldek és takarmányvetésekhez,
éppúgy elmaradt vagy hiányos vetések feljavítására és
pótlására kiválóan ajánlható

a kőbányai szárított sertésstrágya

50 kros zsákokban,

207 nitrogén, 197% phosphor és 177 káli tartalomal.

A szárított sertésstrágya teljesen öntmentes és közel szórható.

Prospektusok ingyen és bérmentve.

Budapest-kőbányai trágyaszárító-gyár.
BOSÁNYI ENDRE és TÁRSA
Budapest, V. ker.

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelés az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári
hivatalánál (Budapest Köztelek).

nagyban wagon-rakományként az Leopoldshall-Stassfurt,
önmestert állapotban 106 frt, szákbán szállítva 130 frt. A vas-
uti szállítási költség a különböző távolság rendeltetési állomá-
sok szerint 130—140 frt között változik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egy-
sületi tagok részére 2 frt 30 kr., nem tagoknak 3 frt.
A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árárt egyössztét pénztár-
kárhoz beküldeni kérik, a szállítási költségek a küldemény
árártólán fizetendők.

HÄMPEL JOZSEF

gép- és lécezszivattyúgyára

WIEN, II/7, Hellwagstrasse 10.

ajánlja szab.

lécezszivattyúit

réték, konyhakertek, díszkertek és falkö-
kők víznél levezetéséhez. Munkaké-
peség óránként 200—800 hectoliter.

Lójárgány

1-4 kerteseknél egyszerre való hasz-
nálathoz. Nélközvetlenül mély ku-
csok.

Használt lécezszivattyúk és járgányok

Állandóan raktárban vannak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Eladó szőlővessző.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„istvántelki immunis“ homoktalajú

európai és gyökeres szőlővesszők
eladók.

szőlőjéből a következők

1 éves		2 éves	
gyökeres európai vesszők.		Veteltini piros	3,000
Olasz Rizling	15,000 czeré 10 frt	Madeleine angevine	1,000
Nagy Burgundi	4,000	Tramini piros	3,000
Ménes fehére	3,000	Piros Bakar	1,000
Szent-Lőrinc	2,000		
Nemes Kadarka	500	gyökeres európai vesszők.	
		Olasz Rizling	4,000 czeré 14 frt

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatójához

Budapest „Köztelek“ intéződének.

Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. A megrendelőm
vesszők fele ára előre beküldendő, hátralévő rész átutarral szedték be.
Csomagolásként és vasutra szállításként ezrenként 1 ft számítatik.

Igazgató.

Magyar királyi Államvasutak.

Gyors- és teher-áruvelélteli hely Budapest Lipótvárosban

A székcsétfővárosi kúszóság nagy része nem bír tudomással arról, hogy
a magy. kir. Államvasutak igazgatósága már évekel ezelőtt „Budapest lipó-
tvárosi városi-iroda“ címen irodát rendezett be a Lipótvárosban — Arany
János-utca 10. sz. alatt — a hol a vasuton elszállított gyors- és teherárak
1000 kgm. súlyig feladhatók, melyekről végleges vételési elismervények (fel-
adási vényvek) szolgálnak ki.

Terjedelmes, tisztviselyes és oty árak, melyeknek vasuton való szállítása
különös feltételekhez van kötve, a felvételi síni ki vannak zárva.

Hivatalos árak hétköznapiakon reggel 8 óráig és d. u. 2 óráig
7 óráig vannak megállapítva, — a törvényes munkaszüneti napokon azonban
az iroda nincs nyitva.

Az ezen városi irodában feladott árunk az illető pályavasutokra való
kifuvarozásáért következő illetékek számítottak fel:

a) gyorsárakért:
10 kgm. súlyig 10 kr.
10—50 kgm-ig 20 "

b) teherárakért:
minden további 50 kgmért 15 "

50 kgm-ig 20 kr.

minden további megkezdett 50 kgmért 10 "

Mintegy az szállítmányok csodály díjazásáért a 10- és székváros IV—IX.
kerületéből a lakárárt ezen városi felvételi irodába is elszállítottak, — a szállí-
tási költség az ön előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait nem kénytelen
a távolos pályavasutokra tetemes költséggel személynél kiszállítani és ott a
feladó vetény átvételéig órákat elöltetni. — Iszen módjában áll ezen kén-
dőt egy levelező lap útján a vasuittal közvetlenül elvégtetni, — miert is
a magyar kir. Államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállítási
költségérdekét nagy mértékben előmozdítja.

Az igazgatóság.

Kalmár Vilmos

Budapest,

VI. kerület, Teréz-körút 3. szám.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-
képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztelet (Thomasalak),
„Martellin” dohánytrágyát, Kainitot.

— A műtrágyák beltartalmáért szavatolok.

Legújabb szerkezetű kitűnő trágyaszóró gépek
a legolcsóbb áron. 40

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

Sertésstenyészők figyelmébe.

A 13652. szám alatt szabadalm.

SOMOGYI GÉZA-fele

állatok emésztését elősegítő por
mindenféle

sertésbetegségek

ellen

sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a tápor előállítására, melyet állatok, különösen sertések egy folyékony, mint székürítő táplálékba belekeverve, annak emésztőképességét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen táppóral előállítás módját az állat szervezete igen jóváhagyja, mert, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már részleg jóval használat után nagy mértékben növelik.

Figyelemztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybélbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a két szivó edény (bojlyán) által felszívódnak a tápláló szerkezet érin keresztül a vérbe vitorlós és számláló véredény által szűrődve a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint bőséges hat, mert ha találmánymom rendszeresen használva lesz, sikeres eredményt jár és bármely állattal alkalmazható.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetente 2-szer 3 déka 1/4 evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengékedik, az első két nap 5 déka 2/4 evőkanállal naponta. Azonban, ha betegsége meg áll, két napon át 8 déka 4 evőkanállal etetendő. A por kevés hig edélbe keverendő.

Elismerő levelek legnagyobb uradalmakból vannak.

Kapható mindenütt.

1/4 kg doboz 90 fillér (45 kr.), 1/2 kg doboz 1 koronán 80 fillér (90 kr.).

341

Készítő **SOMOGYI GÉZA, Arad.**

Balatonparti villatetek.

A szepezdi határban, azaz Rév-Fülöp és Füred közti vagy

10—12 villatelek eladó,

a lehető legolcsóbb árban; a fekvés kis magaslaton gyönyörű és mögötte szép fiatal erdő van, épületek helyben megszerezhetők. A reflektánsok kéretnek

Virus Vincze tisztartóhoz,

Lesence-Tomaj, Zalamegye fordulni.

820

I. oszt. 1/2 sorraljegy 3 Ft. I. oszt. 1/2 sorraljegy 6 Ft.

Mindenki saját szerencséjének korvása.

6555. sz.

74374. sz.

81101. sz.

Fenti szerencze-
számokat ajánljuk
legközelebbi hatá-
dik sorsjáték f. osz-
tályához.

Török A. és Tsa.

BANKHÁZA, BUDAPEST,

osztálysorsjáték osztály, főurada, Váci-körút 4.

Flók: Múzeum-körút 11.

Árverési hirdmény.

Az alsó-erdélyi uradalmi főbírókhoz annál közhír teszi, hogy saját tenyésztésből befogásra kerülő marokai fajtaica, tenyésztésre alkalmas szépen fejlett

13 darab 4 éves kancza csikót,

továbbá néhét igazára való

12 darab 4 éves herélt csikót

és 30-án délelőtt 10 órakor pesti határban majorban **(vagy állomás Mura-
szerhádon)** nyilvános árverésen egyesleg áruba bocsájtj.

Vasúton érkező vonékok ny a főbörndvái mint a mara-szerdahelyi állomáson kocsit bocsájt rendelkezésre a sorsolásnak, ha emírt megkeresés érkezik hozzá.

802

Magy. kir. államasautk.

3820/900. C/L sz.

Hirdmény.

Osztárk-magyar vasuti kótelék. Dél-nyugot-osztárk-magyar vasuti kótelék. Magyar-boszniai közös forgalom. Reszpediczonális kedvezmény a „Czögledí ipar-és kereskedelmi részvényszerűsség” czögledí tárházba betróli gabona stb. küldeményekre névoz.

A czögledí ipar-és kereskedelmi részvényszerűsságnak Czögledí állomással sinószokottatésben álló czögledí tárházba vasúton érkező és onnan vasúton továbbított gabona, hüvelyesek, olajmagvak, olajpogácsa, liszt-és őrlmény-küldeményekre névoz teljes kocsiratkományokban való szállítás esetén, a Magyarországi és Ausztriában betróli és azokból reszpediczonális árú közlegetés és elszámolására vonatkozó 1890. évi január hó 1-01 érvényes határozományok betarítása mellett, folyó évi április hó 15-01 kezdve a reszpediczonális kedvezmény, vagyis az eredeti feladási állomástól a végleges rendeltetési állomásig a továbbiakban fennálló közvetlen díjtétel felszámolásának az alábbi feltételek és módokot mellett az osztárk-magyar vasuti kótelékben a Dél-nyugot-osztárk-magyar vasuti kótelékben és a magyar-boszniai közös forgalomban a fennálló díjtétel alapján a reszpediczonális kedvezmény csak oly viszonylatokban szállított küldemények után nyer alkalmazást, a mely viszonylatok forgalma a engedély iránlyai szabályok értelmében Czögledíen átvezetettek, ha az illeó küldemények a „Czögledí ipar-és kereskedelmi részvényszerűsség” czögledí tárházába, csimesség és azok által a betróli napjától számított 12 hónapban belüli továbbítás czögledíjüből feladatnak — Megvan azonban engedve a fuvarleveleken azon czögledí is megnevezni, mely tulajdonos, illetve közzétvötő gyámint szerepel. A közvetlen díjtételeken kívül reszpediczonális illeók gyámint 100 kg-igint 3 fillér számítottak. — A reszpediczonális kedvezményből kizárók oly küldemények, melyek utárlányfórással ellátott fuvarlevelekként adátnak fel. — A reszpediczonális kedvezmény rendszerint a küldeményekhez a kóvratárkóbeli való továbbításra alkalmasból rovatolás után alkalmaztaték és pedig Czögledí állomás által a küldemény beérkezése alkalmával kiállított rovatlapikonatok alapján, melyeknek a hátraktári gondnoknak azon iránlyai megkeresésével kell előlra lenniük, hogy a küldemények a közvetlen díjtételek alkalmazása mellett továbbításnak. — Egyekben a küldemények betróliására, a reszpediczonális kedvezmény alkalmazására és a szállítási díjak kiegyenlítésére a tárházokban betróli és ott reszpediczonális küldemények betróliására vonatkozó 1900. évi január hó 1-01 érvényes tárlási határozományok névozók.

Budapest, 1900. április 17.

Magy. kir. államasautk. a részes vasutak nevében is.

(Ülányomás nem díjaztaték)

Gazdasági üzemekben, uradalmakban, tejgazdaságokban, szeszfárakban stb. kitünően bevált

Poroellán-Email-Festékünk (Pef)

mint elegáns fal és mennyezet mázolat, melyen penész és gombaképződés leletetlen. Mindenkor mosható, kemény porcelánmázalé feltöltet nyújt, mely telj és valkőzelei helyiségek, gépházak, konyhák, fürdőszobák, folyosók, istállók, kilencetek stb. részére felelő czélű.

Évek óta

Bessemer festékünk (védjegyűllo)

mint felületi megbízható rozsdavédő szer mindenemü vaszerkezetre, vas és hullám bádoglelők, tartók, kerítések, rönkök, gépek stb. részére. — Mit fémzárát is kitűnő konzerváló szer. Tartósabb, szaporább és a különféle behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint minium és olajfesték.

Kimerítő ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Actiengesellschaft Stahlwerke Weissenfels

ezelőtt Goepfinger & Co.

Weissenfels, Oberkrain.

Szabadalmazott

acéllánczok

A hordóban levő folyadék nem vezet súlyos kiszivárgás, felszivódás és apadás által. Nincs túlzandó.

Kapható minden vas-üzemekben.

Amerikai szabadalmazott

acéllánczok forrasztás nélkül.

Árjegyzéket ingyen és

7217

bérmertve.

Magyar kir. Államvasutak.
60387/C. L. szám 1900.

Hirdetmény

a magyar kir. Államvasutak vonalain érvényes helyi árúdíjszabásokról (II. rész) az ezen díjszabásokról tartozó függőék és a kilométermutató új kiadásának elbepótlésére.

1900. évi június hó 1-én a m. kir. Államvasutak összes vonalain érvényes helyi árúdíjszabás (II. rész) az ezen díjszabásokról tartozó függőék és kilométermutató új kiadása lép életbe.

Az új díjszabásban és kilométermutatóban különböző alaki módosításokon kívül következő fontosabb érdemleges változtatások, illetve kiegészítések vezetettek keresztül.

1. A székesfejérvár (kiz.) tükérvári vonal és illetve a székesfejérvár (kiz.) gyánfalva-oroszlághatári vonal állomásein közötti egyrészét és a magy. kir. Államvasutak Adony-Szabolcsra től fekvő állomásein közötti másrészét a fehérv. és tolnavármegyei k. d. vasúti székesfejérvár-adony-szabolcs vonalának közös használatára folytán a nevezett vonalon át megállapított rövidebb kilométer-távolságok, illetve azok alapján 100 kg.-kint 6 fillér pótlékot horzsiszámítású egységesen átszámított díjtételek alkalmazását.

2. A déli vasúti székeszagrábi vonalon át irányuló forgalmakban az eddigi kilométermutatók 4 kilométerrel lettek rövidítve, a díjtételek pedig ennek megfelelőleg számlálva.

3. Buda-Csaszárfföld-kitérő, Ó-Buda és Ó-Buda-Filatorigát állomások kilométer-távolságai, illetve díjtételei ezen állomások forgalmának Budapest-Angyal-földön át való vezetésén folytán az eddigi Budapest, dv. kelenföldi irány helyett a budapest-angyal-földi irányon át állapították meg, mialatt a dunajbólypári terület és a déli vasúti állomásaival való forgalomban némi díjemelés, ellenben a budapest-magyarfalva-szabolcs vonalnak és azok szárnyvonalai állomásaival való forgalomban díjcsökkentés állt be, míg a többi vonalak állomásaival való forgalomban a díjzámítás változatlan nem szerződ.

4. Budapest déli v. (helyben) állomás közvetlen kilométer-távolságai, illetve díjtételei a budapest dv.-kelenföldi vonal közös használatának megszűntetése folytán kiküszöböltek. Ezen állomás mint a déli vasúti állomása a magyar vasúti kitérők II. rész 1. fejezetbe vételelt fel.

5. A Verestoronnyó és Romkésiváral való átmeneti forgalom részére Verestoronnyó állomásra névbe (átmenetileg) az alvinc-nagy-szabolcs-ve-restorinyi vasúti alvinc, illetve nagy-szabolcs-verestoronnyó vonalon át megállapított közvetlen kilométer-távolságok, illetve azok alapján egységesen átszámított díjtételek állapították le. A Verestoronnyó-tól a határig való díjzámítás külön fog szabályoztatni.

Az új függőékbe néhány eddig hirdetményekben fennállott díjkezelőmenny vételelt fel, néhány az új díjszabás keretében beillesztett kedvezmény pedig abból kibogoztat.

A fenti naptól kezdve a magy. kir. Államvasutak összes vonalain 1892. évi február 1-től érvényes kilométermutatóval összes pótlékaival, az 1897. évi január hó 1-től érvényes helyi árúdíjszabás (II. rész) I. és II. pótlékaival és az ezen díjszabásokról 1900. évi január hó 1-én kiadott függőék hatályon kívül lép.

Az új kilométermutató és a díjszabás példányainkint 5-5 koronáért, az új függőék példányainkint 40 filléért a magy. kir. Államvasutak igazgatóságának díjszabás elárúrti irodájában (Budapest, VI. Csengery-utca 33.) és üzem-vezetőségünkön I. évi május hó második felében felveihen leisen lesz megszerezhető.

Budapest, 1900. évi április hó 15-én.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Tenyészítés felosztatása miatt eladó 350 darab 2—4 éves kondorszűrő szőke mangalica faj, sertés- és minden átmint **maggöbe** és megfelelő számu **magkan**. A tenyészet tisztafajú válogatott példányokból álló és jutányosan csaknem hizlalónak megfelelő árban eladatik.

Ugyanitt eladatik 7 drb 2 éves nagy testű Schtophsir tellvér eredeti **angol tenyészek**.

Bővebbet az „**Uradalmi Főbérnöksegnél**”, **B.-Szt.-Lőrinczen**.

11

Keleti J. orvosi műszergyáros

231 ••• Budapest, •••

Főraktár: Koronaherceg-utca 17. sz.

Gyár: (Motor-erővel) IV., Károlyi-laktanya.

Állandó nagy raktár mindennemű átlatorvasi és gazdasági műszerekből, a legújabb előírás szerint. Olcsó és jutányos árak.

Javítások és működőretek elfogadatlank.

Képea árjegyzék ingyen.

Gróf Zichy Pál Ferencz nagyhörösöki méneseböl

5 telivér és 63 félvér csikó és kanca kerül eladásra

f. év április 29-én délelőtt 10 órakor kezdődő árlejtés után. Bővebb értesítést nyujt

Heizler Antal ispán

Nagyhörösök

posta és vasúti állomás Sárboágárd

774

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. **BUDAPEST—KELENFÖLD** a vasúthívföldszőlő
szőlőben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

Az 1899. évi szegedi mezőgazdasági kiállításon „**uj és ügye-
lemre méltó**” jelzővel kitüntetve.

Szab. köténgelyű „**Boni**” ekefaliga.

!! Legújabb szerkezet!!

Tartós, szilárd, nem kopik, nem
dől, domboldalon nem farol, az ékét
egyenletesen vezeti, kenése folytonos és
gazdaságos, kevés vonórótt igényel.

Pillanat alatt állítható!

Megrendelhető:

Nyírbátorban: Mandel Eudárd és társainál.
Budapest: a szab. osztr. magyar államvasutársulat magyar
bányái, hutái és uradalmi vezérigazgatójánál (VI. Teréz-körút
24. a.), a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (V. Alkotmány-u. 31.)
Bácher és Melichár cégénél (VI. Nagymező-u. 68.) Kann és Heller
uraknál (V. Váci-körút 62.)

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban

BUDAPEST,

1900. ÁPRILIS 28.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, KÜLSŐ VÁCZI-UT 1443. SZÁM.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK: az összes mezőgazdasági iparágak
számára szükséges gépek. Nevezetesen:

**Czukorgyárak, Sörgyárak, Malátagyárak és
Szezgyárak** teljes berendezése és alkalmai.
Szaktechnikai mezőgazdasági szezgyárak és czukorgyárak
szélei.

Szezgyárak berendezése hosszabb lejáratú tölde-
téses kölcsön mellett.

Minden szakbavá, 6 felvilágosítással, tervvel, költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Mezőgazdasági célokra mint hajlékony kiraló gyártmánya a
HOFFMEISTER-GÖZMOTOR

a legjobb, a legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Hellyetén minden
gőzgépet és locomobilt. — Cséplésre és minden egyéb gazdasági gép
hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénrel, fával, cserrel és
minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve
égsz 30 lóerőig gyártjuk. 8173

Szegedi Zsákok

Gabonaszákokat
nyers és tisztítottan töltött
ponyvákat,
KÖTÉLNEMŰEKET,
az elismert legjobb minőségben szállít a
Magyar Vitorlavászon- és
Kendorgyár

Salsmann és Társa.
Közponit megrendelő irodája:
**Budapest,
V., Nádor-utca
20. sz.**

Nagy nemesített fehér fajszerűt Yorkshire törzstenyészet.

Boldurri gazdaság Lugos mellett.

Az I. szegedi orsz. gard. kiállításon az I. díjat nyert. A tenyészet általán direct a
külföldi importált tenyészállatok után vezetett, s az országos törzskönyvbe fel-
vételtett. A tenyészeti: egészséges anyag, gyorsfejlődés és termékenység mellett töké-
letes testalkat s ellenálló constitutió.

ECKSTEIN FÜLÖP, Lugos, Boldur. 821

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

— **gazdák és hizlálók használatára.**
Irta K. Ruffy Pál.
Ara portamentós küldéssel I. forint 10 krajczár.

Főtiszt kerestetik

annyob tudnani betértesen kezelt bírárdalom-
ban, ki a gazdaság összes ágain kívül a kettős
könyvvitelt érti és a szükséges kereskedelmi
járassággal is bír. Firtés meggyőzés tárgya.
Ajánlatok „Főtiszt” jelző alatt.

Mezei Antal

irodájába, 812
Budapest, Gizella-tér I. küldendő.